

ISSN

0463-6309

moteris

LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

1981

4 | 8

liepa
rugpjūtis

T U R I N Y S

Žiedrė	Moters išsilaisvinimas	4
V. Rūta	Pensininkų draugijoje	7
D. Mickutė-Mitkienė	Eilėraščiai	12
B. M.	Šeima ir bendruomenė	13
M. Tūbelytė	Dievainio motina	15
A. Saudargienė	Gintaras — Lietuvos brangakmenis IV	18
• Knygos	P. Alšėnas — Pirmūnės akademikės	19
• Moterys pasaulyje	G. Krivickienė — Vašingtono lietuviškų organizacijų pirmininkės	20
	S. Janelionienė — Staklės	23
	trinkėjo, drobelės blizgėjo . . .	23
	N. Kulpavičienė — Dail. I. Mickūnienės paroda	25
• Sveikata	J. Prunskis, dipl. chem. — Kas žinotina apie vaistus	26
• Šeiminių kamps	Veda L. Murauskienė	27
• Madų ir grožio pasaulis	Veda L. Kairienė	28

I L I U S T R A C I J O S

V. Žukauskaitė	Lietuvaitė	4
V. Žukauskaitė	Motina	6
I. Daniliauskienė	Dudučiai	7
I. Mickūnienė	Enchanted Mesa	8
I. Mickūnienė	Acoma	9
A. Tamošaitytė	Koncertas	10
M. Bulaka	Pavasaris	12
K. Ramonas	Jaunuoliai	13
I. Mickūnienė	Chaldakidi	14
I. Mickūnienė	Pythagoras	16
I. Mickūnienė	Havasapai	17
A. Duerer	Autoportretas	29

“MOTERIS” LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS 1981 m. Nr. 4 (142)

NORA KULPAVIČIENĖ — redaktorė

S. GIRDAUSKIENĖ — lituanistė, Z. DIDŽBALIENĖ — korektorė

I. KAIRIENĖ — skyriaus vedėja, L. MURAUSKIENĖ — skyriaus vedėja

BRONĖ PABEDINSKIENĖ — administratorė, Birutė Alksnienė — ekspeditorė

LEIDŽIA KANADOS LIETUVIŲ KATALIKŲ MOTERŲ DRAUGIJA

Redakcijos ir administracijos adresas: 1011 College St., Toronto, Ont. M6H 1A8, Canada

Spaudė “Tėviškos Žiburių” spaustuvė, 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3.

Prenumerata metams \$8.00, garbės prenumerata - \$12.00, vieno numerio kaina — \$1.60

Viršelis — lietuviškas audinys.

Jei nėra kitaip susitarta, gautąją medžiagą, kaip straipsnius, nuotraukas ir kt. redakcija negrąžina ir taiso bei tvarko savo nuožiūra.

“MOTERIS” Lithuanian Women’s Magazine. 1981. No. 4 (142)

Printed by “Lights of Homeland” in Mississauga, Ont.

moteris

1981

4(142)

VASAROS IDILĖ

LIETUVOJE

V. ŽUKAUSKAITĖ-KAVALIAUSKIENĖ

LIETUVAITĖ

MOTERŲ IŠSILAISVINIMAS

ŽIEDRĖ

Jau nuo senų senovės, pradedant padavimais, o vėliau istorijoje, mūsų tautos gyvenime ir įvykiuose visur aktyviai reiškiasi moterys. Jos pasižymi didvyriškais darbais, kovodamos šalia vyrų ar net ir už juos. Tačiau tai tik kunigaikščių ir didikų luomo moterys. Jos, anot mūsų istorikų, pasižymi ryškiu protu ir atrodo, kad turėjo gan daug įtakos valstybiniame ir viešame gyvenime. Ne mažiau svarbus moters vaidmuo buvo ir ekonominiame krašto gyvenime. Vyrams išvykus į karą, į svetimus kraštus, ne mėnesiui ir ne dviem, o 2-3 metams, visa ūkinė našta tekdavo kario žmonai. Vyrams grįžus iš žygio, aruodai turėjo būti pilni, gyvulių prieauglis geras, audeklų pakankamai ir t. t. Ir vėliau, carų priespaudoje, lietuvė moteris dirbo lygiai su vyrais, kaip knygnešė, švietėja, politinės

veiklos prieš tautos engėjus dalyvė. Ir, kai atėjo laikas nepriklausomybei atstatyti, lietuvė moteris jau buvo nemenkiau už vyrą pasiruošusi pilnutiniam tautos gyvenimui. Čia gal reiktų pripažinti ir lietuviui vyrui šiokių tokių nuopelnų, nes tuo metu iš jų pusės nebuvo jokių kliūčių ar pasipriešinimo. Moterys ir vyrai greta vienas kito dirbo tautos išlaisvinimo labui. Dar prieš atgaunant nepriklausomybę, moterų organizacijos, suvažiavimai siekė lygių teisių. Steigiamojo Seimo priimta laikinoji valstybės konstitucija ir 1922 m. valstybės konstitucija skelbė, kad visi Lietuvos piliečiai, vyrai ir moterys, yra lygūs prieš įstatymus. Pagal senus rusų įstatymus išlikusi nelygybė turto valdymo ir paveldėjimo srityje taip pat buvo atitaisyta. Įdomu pažymėti, kad pirmajame Seimo posėdyje pirminin-

kavo seniausią amžiumi atstovė Gabrielė Petkevičaitė, o sekretoriavo jauniausia amžiumi atstovė Muraškaitė-Račiukaitienė.

Kai 1920 m. Gabrielė Petkevičaitė nuvyko į Žėnevą atstovauti Lietuvos moteris Tarptautiniame Moterų Sufražisčių Kongrese (International Women's Suffrage Congress), tai net didelių valstybių moterų buvo nustebintos, kad Lietuvos moterų naudojosi visomis politinėmis teisėmis lygiai su vyrais. Pvz. Anglijoje visiškai sulygintos moterų teisės su vyrais buvo tik 1928 m., Šveicarijoje, rodos tik prieš kelis metus. 1925 m. moterų atstovių pastangų dėka buvo priimtas sveikatos draudimo įstatymas; taip pat motinos ir vaiko apsaugos įstatymas. Lietuvoje moteriai durys visur buvo atdaros. Ji nesijautė menkesnė už vyrą, nes tokia ji ir nebuvo. Vargu ar buvo kokia mokslo, meno ar ekonomijos sritis, kur nebūtų pasireiškusi moterų. Jos, lygiai kaip ir vyrai, veržėsi į mokslą ir į darbą. Lietuvoje atlyginimai buvo susieti (valstybinėje tarnyboje) su užimama vieta, o ne asmeniu. Atseit, jei moteris sugebėjo užimti pvz. Departamento direktoriaus vietą, tai ji gavo tokį pat atlyginimą, kokį būtų gavęs ir vyriškis. Tačiau labai nusižengčiau, jei viską, kas buvo nepriklausomoje Lietuvoje, nupieščiau vien tik gražiomis spalvomis. Kaip visame pasaulyje, taip ir pas mus, jei moteris pasiryžo ko nors pasiekti ar užimti aukštesnę vietą, ji turėjo būti geresnė, gabesnė, sumanesnė už tų pat aspiracijų vyrą. Taip pat turime pripažinti, kad kad Lietuvos kaime, ūkyje, moteris nešė sunkią naštą, nes ant jos pečių buvo visos šeimos (savo ir samdytos) gerbuvis, nesibaigiantieji ūkio ir namų ruošos darbai. Stoka šių dienų mechanizuotų palengvinimų skatino dukras leisti į mokslą, kad galėtų sukurti sau lengvesnį gyvenimą.

Taigi, trumpai aptarus mūsų nepriklausomo gyvenimo laikotarpį, galiu teigti, kad moterų ir vyrų teisės buvo lygios ne tik konstitucijoje, bet ir praktikoje. Kartu nereikia pamiršti, kad tų lygių teisių išlaikymas bei pritaikymas gyvenime (išlaikant šeimyninio gyvenimo balansą), priklausė tik nuo pačių moterų. Žvelgiant atgal į praeitį, atrodo, kad šį uždavinį mūsų moterų vykdė sėkmingai.

Atvykę į šį kontinentą (Kanadą), moterų teises jau radome sulygintas, bet tik raidine prasme. Kraštas didžiulis, valdymosi formos komplikuošesnės negu vienalytėje valstybėje. Federaliniai ir provinciniai įstatymai, ypač pastarieji labai įvairuoja civilinėje teisėje (pvz. kad ir paveldėjimo ar skrybų įstatymai). Tad be gilesnių studijų nesiimu nagrinėti šio klausimo. Tolimesnėse mano pastabose ribosiuos tik asmeniškų patyrimu bei pastebėtais reiškiniais.

Daug kas atrodė čia keista. Keistas paviršutiniš-

kas drovumas, keistas perdėtas išorinis padorumas; dar vyravo puritoniška dvasia. Nedaug dar buvo, kad ir Toronte moterų gydytojų, dantų gydytojų, chirurgių, architekčių ir pan. Galima būtų pririnkti visą eilę mums neįprastų papročių, kurie nevisados parodytų kanadietę-motėrį palankioje šviesoje. Atrodė, ji dar nebuvo pasiruošusi užimti lygią vietą greta vyrų viešajame gyvenime. Aišku, buvo jau ir tada (prieš 25 metus) gražių prošvaisčių — pvz. daktarė Hillier, Ottavos burmistrė Charlotte Whitton ir kt.

Ir štai ateina 1960-jų metų laikotarpis. O su juo lyg kas būtų nutraukęs šį visą kontinentą dengusį šydą. Staiga visose srityse pasijuto nauja dvasia. Prasideda taip vadinamas — permissive (viskas leistina) laikotarpis. Tuo pat metu atsiranda ir visa eilė organizacijų, reikalaujančių lygių teisių moterims praktiškame gyvenime, visose srityse. Taip įsipilietina ir "Women's Lib" vardas. Vis dažniau ir dažniau girdisi žodis "diskriminacija". Gi priešdėlis "man" pradedama braukti iš daugelio žodžių: chairman — chairperson; salesman — salesperson ir t. t. (Lietuvių kalboje tos problemos nėra — pirmininkas, pirmininkė ir pan.). Ir taip nepajutome, kaip iš vieno kraštutinumo pradėjome pereiti į kitą. Moterų balsas darosi vis garsesnis ir reikšmingesnis. Dabar jau ne naujiene sutikti moterų įvairiose profesijose, pradedant kai kurių religinių denominacijų kunigais ir baigiant jojikėmis arklių lenktynėse. Kartu su daroma pažanga, man atrodo, ateina laikas pačioms moterims, o ypač katalikėms, gerai apgalvoti susidariusią padėtį. Kur mes jau esame? Ką jau atsiekėme? Kur dabar turime kreipti savo mintis, pastangas ir dėmesį?

Norėčiau padalinti šio kontinento moteris (apie Europą ir kitus žemynus čia nekalbu) į 3 grupes — "Women's Lib" — neigiama prasme, "Women's Lib" — teigiama prasme ir tylioji dauguma. Ar galima būtų įsivaizduoti, kad vienos kovingos moters dėka iš JAV mokyklų būtų pašalintos tikybės pamokos ir malda? Deja, taip įvyko. Deja, to destruktivaus kovingumo daugiau esama ir daugiau apie jį girdima. Šaukiama — vyrai mūsų priešai (male shauvinist pig). O kas gi bus man mano tėvas? Tai iš viso prieštarauja artimo meilės dėsniui — mylėk savo artimą (o tuo labiau už save silpnesnį). Čia aš nejuokauju. Pvz. kai JAV prezidentas Fordas pralaimėjo rinkimus, apmaudo ir desperacijos apimtas jis nebepajėgė perskaityti savo atsistatydinimo rašto, o tai padarė jo žmona, sukandusi dantis, bet be ašarų.

Naujoji laisvės banga atnešė ir kraštutinumų. Moteris pati save nupigino. Įrodymui savarankiškumo ar brandumo gula ji į lovą be didelių svirstymų ir varžymosi. Moterų lytinis iškrypimas jau

pasiekė tokio laipsnio, kad dvi moterys-sugulovės naudoja dirbtinį apvaisinimo metodą šeimai sukurti. Restoranuose padavėjos apsinuoginusios patarnauja klientams. Organizuojamos demonstracijos, reikalaujant palengvinančių įstatymų abortams daryti. Kaip aš galiu pripažinti abortą, jei aš tikiu, kad šioje būsenoje nuo pat užuomazgos slypi daleytyė dieviškos prigimties? Pagaliau viena moteris

be vyro tos gyvybės negali sukurti. Pareigų, atrodo, mes nebeturime, greitai tas žodis turbūt bus išbrauktas iš žodyno. Toks pat pavojus gresia ir šeimai. Nuo neatmenamų laikų šeima buvo laikoma tautos, valstybės ir žmonijos pagrindu. Tai pati pagrindinė ląstelė mums žinomo gyvenimo eigoje. Kol kas dar jai pakaitalo neatrasta. Savo nebrاندžiais reikalavimais daug kur moteris pasidarė pa juokos objektu ir tuo pačiu pati sau labai pakenkė. Pastangos šiame žemyne išsikovoti lygų užimamai vietai atlyginimą, o taip pat galimybę gauti vienodą darbą su vyrais toli gražu dar nėra baigtos. Turėjome (1975) Tarptautinius Moterų Metus, kur padaryta šiokia tokia pažanga. Yra ruošama ir daugiau suvažiavimų bei konferencijų šiuo reikalu. Valdžia yra įsteigusi netgi specialų departamentą moterų reikalams, kur bandoma spręsti įvairias gyvenimiškas problemas. Deja, psichologinis nusi teikimas tiek vyrų, tiek moterų dar nėra pasikeitęs. Čia pateiksiu pavyzdį: buvusi Ontario provincijos gubernatorė p. Paulina McGibbon turėjo T. V. pokalbį su žurnalistais ir jau iš anksto buvo skelbiama, kad ši mūsų provincijos karalienės vietininkė pasikalbėjimo metu duos savo receptą kalakuto kamšalui. Jei šią vietą užimtų vyras, niekam į galvą neateitų statyti tokį "keistą" klausimą. Arba vėl: "All in the Family" užduodama mįslė — važiavo tėvas su sūnumi mašina, įvyko katastrofa, tėvas žuvo, o sūnus buvo sunkiai sužeistas. Nuvežus į ligoninę ir paguldžius vaiką ant operacinio stalo, chirurgas atsisako operuoti, pareiškiant — "negaliu operuoti savo sūnaus". Aišku, visi spėlioja neatspėdami ir nesupranta, kad chirurgas tai buvo to vaiko motina. Ir tikrai gyvenime dar tebevyrauja toks nusiteikimas. Sunku staiga pakeisti amžių amžiais nusistovėjusį galvojimą ir papročius. Vyrai šimtmečių šimtmečiais tvarkė valstybės bei šeimos ekonominę, technologinę bei meno pasaulį. Gi mes, moterys, dar tik vienas šimtas metų, kai pradėjom dėti pastangų atsistoti greta vyrų.

Tačiau, pirm negu pradėtume statyti įvairius reikalavimus, mes turime pakeisti nuomonę pačios apie save. Nepamirškime, kad moteris auklėja savo vaikus ir kad ji pirmoji įtaigoja ir formuoja jų galvoseną. Taigi, kokius vaikus mes išauklėsime, tokiais vyrais jie bus ir užaugę. Vyro ir moters gyvenimas be meilės dar remiasi ir pagarba vieno kitam. Jei vaikas nepajaus tos nuotaikos šeimoje, jis nepajėgs jos susirasti ir tolimesniame savo gyvenime. Gi meilės ir pagarbos protestais ir demonstracijomis neįgysime, bet pačios turime meilę ir pagarbą šeimoje ugdyti. Mes, moterys, turime skirtingą nuo vyrų paskirtį. Mūsų jėga ir siekiai glūdi mūsų pačių sugebėjime suderinti mums Visatos suteiktas malones.

V. ŽUKAUSKAITĖ

MOTINA

PENSININKIŲ DRAUGIJOJE

(Vaizdelis iš gyvenimo)

V. RŪTA

Jos nutarė susirinkti pirmadieniais ponios Rambler "duplexe". Greičiausiai todėl, kad ta ponija turėjo nemažą svečių kambarį. Tokio dydžio, kad lengvai galėjo sutilpti jų visa dvylika. O tai ir buvo labai svarbu, nes tai nebuvo plataus masto susibūrimas, o tik taip sau kelių artimesnių draugų sueiga. Tokiai sueigai nereikėjo nei didelės salės su brangia nuoma, nei kelioms dešimtims automobilių "parkinimo" aikštės.

Draugės atvažiuosiančios autobusais ar "street-kariais". Mat, ne visos buvo išmokusios automobilių vairuoti, kitoms tokia susisiekimo primonė buvo neprieinama. Taip sakant, jos buvo iš tų sluoksnių, kurios gyvenime apsieidavo be liuksuso; net jų pavardės nepasirodydavo bendruomenės savaitraštyje.

Dar vienas bruožas jas rišo — buvo pasiekusios tų metų, kada žmonės gauna naują, tarytum kokį titulą: pensininkę. Kitos prie tos amžiaus ribos labai spėriu žingsniu artinosi. Ne vienai atrodė, kad toji diena kiek per greitai artėjo. Bet, kaip žinoma, niekas negalėjo to sulėtinti.

Sueigom buvo pasirinkta pirmadieniai, idant nesutrukdytų kitų svarbių išvykų, kaip sykis pasitaikančių savaitgaliais. Kavų ir tokios rūšies pobūvių, kur lankydavosi bendruomenės įžymybės, ir tokių praleisti nederėjo, nenorint nutolti nuo viso to, kas dar buvo pripažinta geresnio ir už prieinamą kainą pasiekama.

Koncertai ir kiti meniniai pasirodymai, kurie būdavo labai išreklamuoti ir prašyte prašės paramos, buvo laikomi lietuviškais, nors kartais ne Lietuvoje gimusių ir ne visad lietuviškai kalbančių lietuviukų išpildomi. Svarbūs būdavo ir įvairūs minėjimai. Jie ypač buvo vyresniųjų mėgiami, nes

I. DANILIAUSKIENĖ DUDUČIAI

tai buvo nepamainomas ryšys su praeitimi, kuri dar buvo verta prisiminti.

Taigi, pirmadieniais dvylika pensininkių ir kandidatų į jas nutarė susirinkti pas ponią Rambler. Ji dabar vadinosi tokia pavarde, nors jos vyras yra turėjęs daug lietuviškesnę: Rambulis. Prisitaikydamas prie šalies papročių, žmogus ją pakeitęs; sakytum, solidariškumo sumetimais, kad amerikiečiams nereiktų liežuvio varginti. Niekas dėl to jo žingsnio nė pusės žodžio nebuvo pasakęs; dar gerokai prieš jį ne vienas tokiu solidariškumo keliu jau buvo pasukęs.

Tų susirinkimų iniciatorė buvo ponija Rambler. Ne dėl to, kad ji vadinosi tokia mandriai skambančia pavarde, ir ne dėl to, kad jos "duplexo" garaže stovėjo automobilis, o jos vyras, išsivareš mašiną į nuošalų užmiestį, leisdavo jai vairuoti. Miesto gatvėmis važinėti ji dar neturėjusi patyrimo. Tokia buvo nuomonė pono Rambler. Nuomonė visada tvirta, nekeičiama.

Ponija Rambler buvo moteris gyvenanti savo protu. Pasiekusi pensininkės amžių, ji nesijautė verta būti nurašyta į nuostolius. Jei kas taip galvojo, labai klydo. Ji buvo pasirengusi tai įrodyti. Tik dėl to ji ir susikvietė būrelį draugų. Bendromis jėgomis lengviau buvo kovoti. Mat, ji dar nebuvo užmiršusi, kad gyvenimas yra kova. Kitą labai įsidėmėtiną posakį ji prisimindavo: vilkas žmoguije dar nebuvo visiškai išnykęs. Tokį palyginimą labai senais laikais turėjo romėnai. Buvo kiek apgailestina: net ir keliolikos šimtmečių kultivuojama civilizacija nebuvo įstengusi toje srityje daug ką pakeisti.

* * *

Tuo laiku, kai pensininkų pečių dar neslėgė ka-

pa metų, kai jos buvo pačiame darbingume ir nesirinkdamos dirbo didelius ir mažus darbus, kai tą viską atlikinėjo su didele meile ir pasišventimu laikas bėgo nesustodamas, atnešdamas iki tol negirdėtų pakeitimų. Žydą buvo išdrįsta pavadinti broliu, o su liuteronu atsisėsta prie vieno stalo ir išgerta "bruderšaftas". Narsioms kovotojoms už moterų teises buvo leista kartu su vyrais statyti tiltus ir skristi į mėnulį.

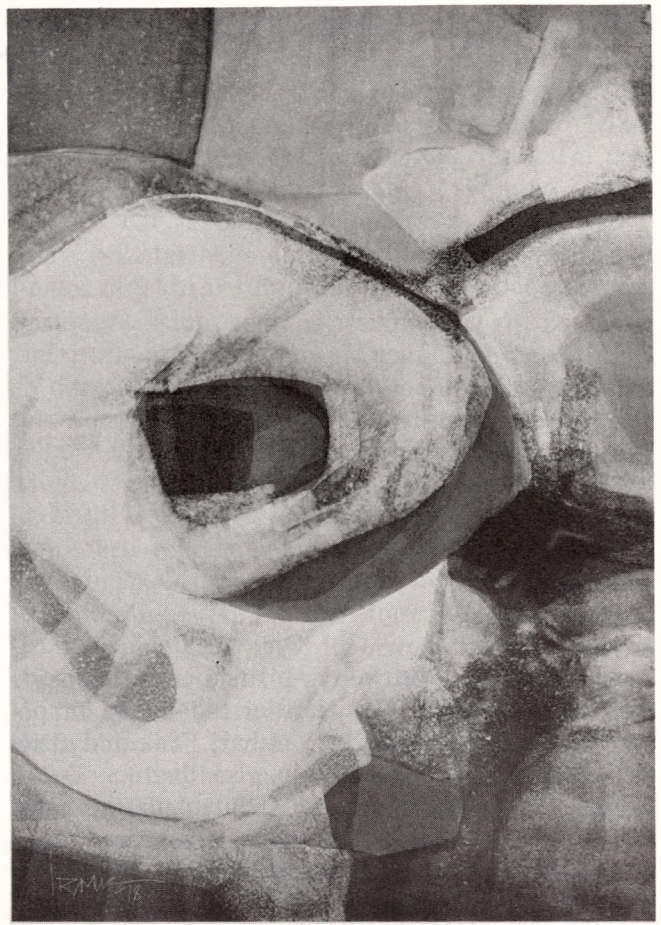
Lietuvės šeimininkės mintys netraukė į mėnulį ir tiltų statyti, nes ji neturėjo laiko. Per daug ji buvo užimta moteriškais darbais. Kartais jos mintys išsiverždavo iš keturių virtuvės sienų, ar atitrūkdavo nuo konvejerio "šapoje". Bet toliau "marketo" jos nenuskrisdavo. "Marketas" buvo lyg ir koks jos dienų apvainikavimas. Tai buvo tarytum toji dykumų oazė, iš kurios ji visko sėmėsi. Ji ten gaudavo ir visas tas gėrybes, be kurių namų šeimininkė nebūtų galėjusi išsiversti. Nenuostabu, kad jos mintys taip dažnai ten skrisdavo.

Tokios ir buvo čia susirinkusios ponios Rambler salonėly. Moterys, kurios neturėjo laiko dailinti ir poliruoti nagų. Jie nudildavo bešveičiant puodus ir grindis.

Šis buvo jų antrasis susirinkimas ir jau pilname sąstate: visa dvylika. O to ir užteko, nes sėdimų vietų salonėly daugiau nebebuvo. Ponia Rambler pakartojo pirmame susirinkime išreikštas mintis. Mat, ši kartą buvo daug naujokių, tai galėjo kokia pensininkė nebesuvokti šio sambūrio tikslo. O tas tikslas buvo toks: priminti pensijos amžiaus sulaukusiai moteriai, kad ji šalia pensijos buvo užsitarnavusi šiek tiek daugiau laisvės, daugiau poilsio; laisvės pasirinkti kokią mėgiamą darbėlį arba "hobby", kaip tai bevardintum, kas žmogų gerai nuteikia, duoda poilsio ir malonumo. Juk gyvename šalyje, kur toks "hobby" visuose gyventojų sluoksniuose yra priimtas, net ir daktarų rekomenduojamas.

Kaip jau gyvenime būna, — aiškino kalbėtoja, — mes, pensininkės, sutiksime ir tam tikrą opoziciją. Toji opozicija pasireikš ne vien mūsų pačių šeimoje. Jau dabar girdisi nepatenkintų balsų spaudoje. Mat, vieno tokio straipsnio autoriui nepatikę, kad vyresnio amžiaus bendruomenės nariai, susitikę Naujų Metų pobūvyje, pasišnekėję sveikatos reikalais. Dar baisiau tos kalbos nuskambėję, kai paaiškėję, kad pokalbyje dalyvavusieji esą gerai susipažinę su šių dienų medicinos terminais, dietomis, piliulėmis — mūsų gyvenamo laikotarpio būtinybe.

"Dar negirdėta, kad žmonės taip susirūpintų savimi ir užmirštų visuomeniškų reikalus!" — nebe juokais barėsi straipsnio autorius. "Kas tada pasiims bendruomenės darbų našta, kas rinks aukas fondams, kultūriniais, mokslo ir labdaros sam-

I. MICKŪNIENĖ

ENCHANTED MESA

būriams? Kas pagaliau duos pavyzdį mūsų jaunimui ir uždegs juos entuziazmu dirbti lietuviybei, jei mes, vyresnieji, tik svarstysime, kokiomis piliulėmis nuraminti šen bei ten išimetusi dieglį?"

Taip išguldinėjo straipsnyje pasipiktinęs bendruomenininkas. Ir koks keistas supuolimas: straipsnio autorius buvo vienas iš tų, kurio jokie reumatatai dar nebuvo pradėję persekioti.

Straipsnis buvo ištisai perskaitytas. Svarbu buvo priminti pensininkėms, jog čia pat, jų mieste, tam tikri organai nenuleidžia nuo jų akių. Kur jos bebūtų, ar prie kavutės, ar krikštynose, ar pakasynose, jie gatavi apdalinti kiekvieną jų po didesnę ar mažesnę bendruomeninę našta.

— Visokių yra, visokių reikia, — atsiduso stora viešnia, sėdėjusi prie ponios Rambler. — Kad jie žinotų, kad aš tik viena trumputė savaitė kaip pensininkė; kitaip sakant, namuose kojų nespėjusi sušilti.

Ji apžvelgė susirinkusias drauges ir nusišypso-

jo, kas turėjo reikšti: — Nelaukite, gerbiamieji, į jūsų eiles dar nesirengiu rikiuotis.

Susirinkusios suprato, jog turi reikalo su nepataisoma revoliucioniere. Praleido tą jos pastabą tyliai, be žodžių; ir ką gi — tokių pasitaikydavo visais laikais, jos kartais ir pasižymėdavo, ir niekas jų iš storijos puslapių negalėjo išbraukti.

— Kas veža, tam ir krauna, — prašneko labai pražilusio moteris. — Jei jau apsiėmei kokią darbą dirbti, ne taip lengva atsikabinti. Man taip buvo: pakvietė kažkokio jubiliejaus proga šeimininkėms virtuvėje padėti, o dabar, kai paskaičiuoju, jau penkiolika metų, kaip kas šeštadienis kepu kugelius Jaunimo Namų parengimuose. Sakytum, kokią kontraktą pasirašius būčiau . . . Tiek jau to. Kas nors turi dirbti, o čia dar ir išeiga šiočia tokia šeštadieniais.

Žiliukė buvo atleista iš ligoninės biudžeto ap-

karpymo proga ir jau nesitikėjo tokiam amžiuje gauti kitą darbą. Bet ji nesijautė nuskriausta, o ponios Rambler iškelta idėja jai patiko, ir nieko nelaukusi ji išdėstė savo planą.

— Mane nuo pat jaunų dienų žavėjo gobelenai. Kaip gerai: dabar, kai būsiu laisvesnė, niekieno netrukdoma galėsiu imtis to gražaus darbo. Po metų ar dviejų mano salonėly ant sienos kabos gražiausias gobelenas. O ką jūs, sesės, pasakytumėte tegu ir apie tokį vaizdelį: verkiantis gluosnis prie ežero, dvi karališkos gulbės iškilmingai plaukioja, vakaro šešėliuose nardosi. Toliau miškas. Aukštų, storų eglių miškas . . . Arba: pora briedžių. Tokiais dideliais, šakotais ragais . . .

Žiliukės kalba visas dalyves pagyvino ir jų raukšlėti veidai pasipuošė šypsenomis.

— Tai geniališka mintis! Tai dar negirdėta! Tartum fajerverkai Rugsėjo Aštuntosios proga Kaune! — prisiminė užsisvajojusi, ramiausiai iki šiol tylėjusi dalyvė. — Kaip jie mane uždegdavo! Visos tos šviesos, visi tie blykstelėjimai, tos krentančios lyg žarijos kibirkštys!

Ji buvo nepataisoma jaunų dienų gerbėja ir, kad tik kas — tuoj atsiminimai nunešdavo ją pusę šimtmečio atgal į praeitį.

— Gana bus ir man anūkus vedžiotis, — tęsė ji toliau. — Ačiū Dievui, pats mažiausias išėjo į vaikų darželį, apsieis ir be manęs, — su pasididžiumu nusprendė nenuilstanti "baby-sitter". Ir ji turėjo pagrindo. Visa trečioji generacija — aštuoni vaikaičiai jos vienos triūsų buvo išmokę vaikščioti.

Ir kitos sesės pritarė iniciatorės minčiai: išeiti iš virtuvės, imtis ko nors naujo, ką nors tokio, apie ką kiekviena jaunystėje svajojo. Daugelis ant greitųjų net nebeatsiminė, kokie palinkimai buvo užvaldę jų jaunas širdis prieš pusę šimtmečio. Bet tai niekis. Jos prisimins, tik duokite valandėlę atsikvėpti, susikaupti.

Viešnia, susirangiusi sofos kamputyje, nedrąsiai sukosėjo. Aišku, jog ir ji norėjo kalbėti. Viešniolika porų akių sužiuro ją padrąsindamos.

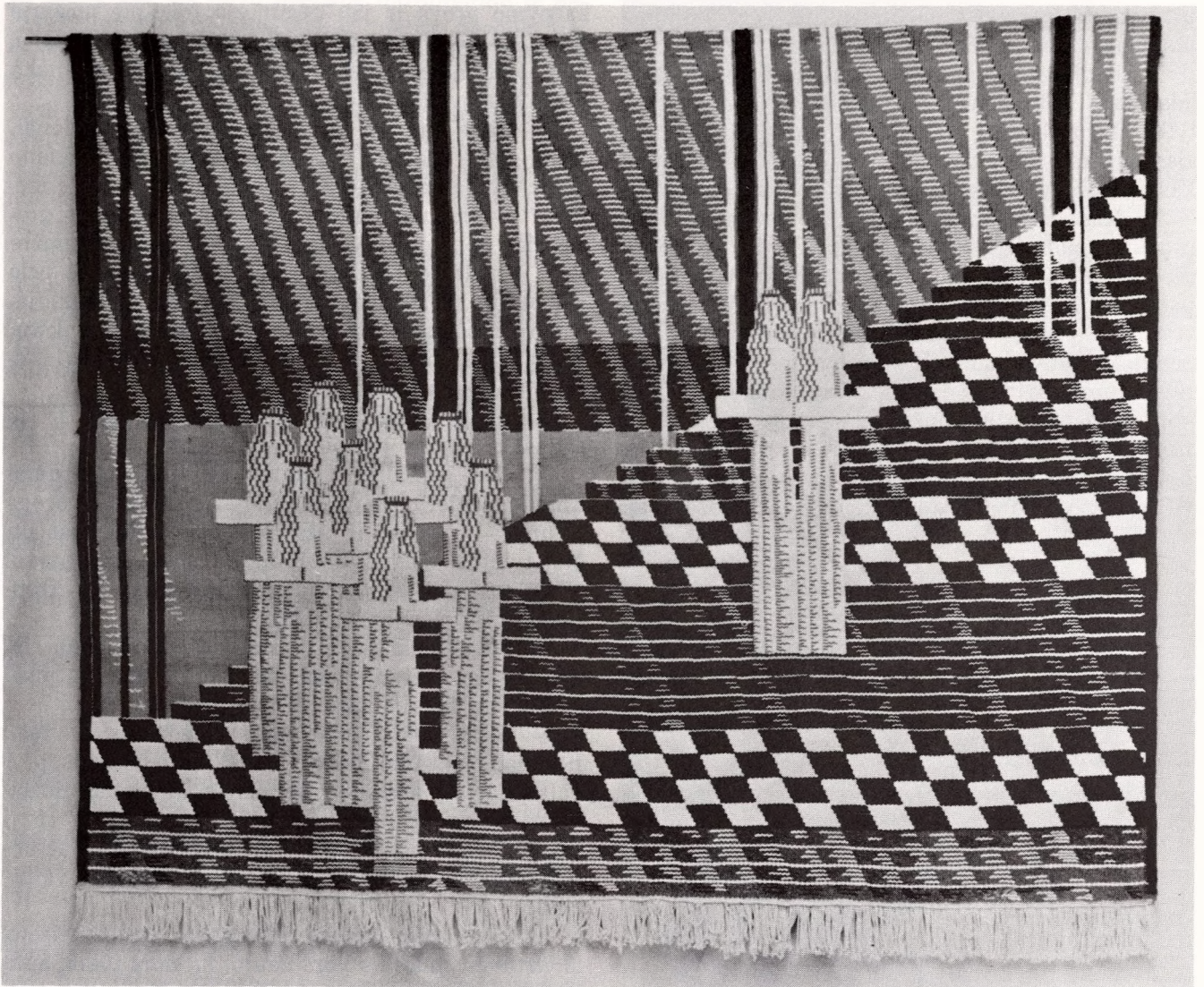
— Užeidavo kartais ir man mintis padaryti sau kokią gerą darbėlį, — pradėjo ji nedrąsiai. — Bet vis atrodydavo, kad ta mintis netikusi, verta šalin vyti. Kaipgi, čia dabar, imsi ir pradėsi galvoti apie save! Lyg ir nepritiktų. Tuo labiau, kad buvo įprasta galvoti apie kitus. O galvoti buvo apie ką: trys mano pačios dukterys, septyni jų vaikai, būrys proanūkų. Visi buvo reikalingi pagalbos, pataravimo, patarimo, neretai mažutės piniginės paramos, kitas net geros duoklės. Žinote, kaip būna skaitlingą giminę turint.

Pensininkės klausėsi atsidėjusios, lyg garsaus pamokslininko pamokymo, lyg nemiršančių iš-

I. MICKŪNIENĖ

ACOMA

ALDONA TAMOŠAITYTĖ

KONCERTAS (gobelenas)

minties žodžių. O tie žodžiai buvo ne kas kita, kaip jų pačių minčių pakartojimas. Ir jos buvo išauginusios šeimas. Gal ne tokias gausias, bet užteko. Ir tos užaugintosios daug pareikalavo. Daug, oi daug dienelių buvo joms paaukota.

Viešnia iš sofos tęsė:

— Kaip visos žinote, namų ruošia iš mūsų daugiausia laiko pareikalauja. O kai dėl mano asmeniškų gyvenimo, — čia ji šyptelėjo, — man niekad netrūko tokių, kuriems reikia padėti. Mano Toni,

išėjęs į pensiją, pasidarė nepataisomas senienų medžiotojas. Kur tik nutveria radio, velka namo. Nežiūri, kokių tas gramozdas metų ir kam jis tikęs. Ardo, valo, trūkstamas dalis superka ir vėl sustato. Ir be manęs neapsieina: tai nušveisk jam du tuzinu tokių ten suraizgytų vielelių, tai vėl išvalyk kapą ar daugiau tūtelių. Ir taip daina be galo, nes to gramozdo jis turi prisikrovęs pilną garažą. O priedui, pagal seną įpratimą, žiūri, kad mazgotės nepadėčiau; atseit, namų ruošos darbuose

neapsileisčiau. Mat, pats tokių darbų iš tolo kratosi. Ne juokais tikina, jog moteriški darbai jo trumpą gyvenimo siūlą bematant pakirptų. Aš tuo tikiu. Kai nebūnu namie, ir jis turi pats susirasti ką nors pietums, tai duonos šaldytuve niekad nesuranda. Taip ir būtų: Toni pats pirmasis mirtų badu likęs be moteriškos tarnybos, — liūdnai užbaigę tūtelių šveitėja.

Sueigos dalyvės kantriai išklausė kalbėtojos; viena kita dar ir galvos linktelėjimu davė moteriškai suprasti, jog jos tokius neįprastus darbus giliai širdin imasi. Nebuvo jokios abejonės, kad visoms buvo aišku su kuo turi reikalo: tai sesei nereikėjo sukti galvos, kad suradus ką nors įdomaus laisvas valandas užpildyti. "Hobby" buvo jai parūpinęs jos nuosavas vyras.

Dar dvi sesės išdėstė savo planus. Viena pasakė grįšianti prie gėlynų auginimo. Savo jaunystėje ji turėjusi laimės ūkininkauti, o jau darželiai jų sodyboje stebinę visą kaimą. Šioje šalyje ji galėtų auginti retus šiltų kraštų augalus. Koks tai būtų žavingas egzotinių gėlių ir krūmų darželis!

Tada prabilo moteris, kurios išvaizda liudijo, kad ji buvo nusistačiusi prieš visokias dietas. Buvo labai apvalių kūno formų, kas ženklino ją turint vieną labai populiarią silpnybę. Smaguriautoja — ne kas kita buvo toji storulė. Toliau jai bekalbant, paaiškėjo, kad savo namuose ji neturėjo nė gyvos dvasios, kuri jai primintų apie kokias ten dietas. Ji jau penkiolika metų buvo išsiskyrusi su vyru ir dabar gyveno viena kaip pirštas. Storulė išėjo su gana originaliu pasiūlymu. Mieste viengungių klubas turįs šokius du kartus savaitėje. Kodėl neišeiti į žmones ir įdomiai laiką nepraleisti? Ji mėgstanti draugijas, subuvimus, o šokti dar nėra užmiršusi.

— Šokti tokiame amžiuje lyg ir nepritiktų, — suabejojo tūtelių valytoja. — Juk, kaip sakoma — šaukštai po pietų. Tai būtų tas pats, jei imtum su septynmečiais per virvutę šokti . . .

Čia savo žodį įterpė iniciatorė, ir kaipo tokios visos klausėsi. Ir toji išdrožė savo numonę, užgirdama šokėjos mintį. Ir kodėl ne? Kas gali uždrausti šokti? Jei jau kam kyla toks didelis patraukimas — šokite! Tuo labiau, kad šokių propaguotoja buvo viengungė. Nesvarbu, kad stora, bet šiaip dar gana pajėgi, šokti galinti. Kaip iniciatorei, jai ir tiko pritarti kiekvienos pasirinktai minčiai ir šokančių, ir gobelenus siuvinėjančių, ir į daržininkystę pasišovusių. Visoks užsiėmimas yra žmogaus palaima. Jei dirbama su noru, iš pamėgimo — žmogų gerai nuteikia, kūną ir dvasią pailsina.

Taip ir matėsi, kad ponია Rambler norėjo kiekvienai savo draugei gera. Ir kas būtų galėjęs užginčyti, kad mes savo tarpe neturėjome pasišven-

tėlių, prilygstančių tiems senųjų amžių idealistams, kurie, kaip švitą meteorai, pasisukdavo kaip tik tokiu laiku, kai niekas nesitikėdavo, ir aukodavosi masių gerovei.

Dabar prakalbėjo sesė, kuri visą laiką tylėjo. Ji nebuvo dar savo burnos atvėrusi, o kai kitos kalbėjo, ji tik nerimo, dūsavo ir visaip stengėsi parodyti, kad ji nori savo žodį įterpti. Žodį, kuris rodė jos priešgynybę, įsitikinimo skirtingumą, kitų pareikštiems tvirtinimams nepritarimą. Ir savo išvaizda ji iš kitų draugijos narių kiek išsiskyrė. Nebuvo tų apvalių kūno formų, to patenkinto sotumo veide, spindinčio kitų povyzose. Taip ir matėsi, kad moteriškė negyveno todėl, kad valgytų; greičiausiai ji valgė tiek, kad gyventų. Buvo liesa, o jos stambus sudėjimas dar daugiau tą liesumą išryškino. Gavus progos ji taip prabilo:

— Mielos sesės! Man smagu buvo išklaudyti skirtingas nuomones, planus ir sumanymus. Visos mes jų turime, nes taip jau žmogui yra priimta: planuoti, siekti, ilgėtis. Juk tai ir vadinama gyvenimu. Iš jūsų kalbų aiškėja, kad jūs norite ištrūkti iš tų darbų ir pareigų, kurioms esate sutvertos. Jei tai jūsų troškimas — aš nieko prieš neturiu. Tik tai nėra mano troškimas. Jeigu būčiau pristatyta griovių kasti, ar miške medžių versti — taip, gal ir sakyčiau: duokit pailsėti. Bet darbar tai ne. Mazgotės iš savo rankų nepaleisiu. Mano mamutė, kai padžiovė mazgotę — taip ir padžiovė. Po dviejų dienų buvo palaidota. Kiekvienas darbas yra gražus. Aš per ilgai jame užsibuvau. Net čia, Amerikoje, jau dvidešimt metų ligoninėje "dišes" plaučiu. Namuose parėjus, visos žinote, ne dailininko atelėje mus laukia, tik tie patys darbai. Pagaliau gerą puskapį metų prieš išvykimą į Ameriką ne ką kitą dirbau. Atrodo, kad laikas bus padaręs savo: aš būsiu į tą darbą įaugusi. Taigi, turiu tvirtą pasiryžimą tame darbe ir likti.

Moteriškė ilgai laiko negaišino. Pasakė ką galvojo ir atsisėdo. Su tuo pačiu tvirtu nusistatymu — mazgotės nepadžiauti.

Vienuolika draugių sutartinai nuplojo. Ir kodėl ne: juk tam ir buvo susirinkusios paremti kokią originalią mintį. O čia dar buvo ir drąsi mintis. Pasirodyti tokia priešgyna, pasisakyti prieš visų keliamą idėją — reikalavo drąsumo. Atsirado, mat, ir tokia!

Išsiskirstė visos patenkintos, pailsėjusios, smagios. Vienos svajodamos apie gobelenus su briedžių ragais, kitos apie retus, egzotiškus gėlynus, kitos ramindamosi mintimi, kad vistiek gera, kad yra ir tokių, kurioms prieš gyvenimo saulėlydį pasiseka pailsėti: jos gali imtis to, prie ko visą gyvenimą jų širdis traukė — nepadžiauti mazgotės.

Kai vieną rudens naktį verkė vėtros,
Apsikabinę rankomis medžius —
Tokios buvo tos jų raudos negirdėtos
Kad rodės, medžiai tie nudžius!

Tai šaukė jos mane tą gūdžią naktį
Iš nenusakomų buities gelmių,
Ir man maža širdis pradėjo plakti
Jausmu, tada jau neramiu.

Tegu nūn plaukia minios, skamba maršai—
Aš taip šaltai palydžiu jų garsus.
Jei už viena tvę niekas nesivaržo —
Tai ji man — kelias net virš debesų.

Nes tik tada, kai minios triukšmas tyla,
Girdėt, kaip daigas kalas pro žemes,
Mintis, lyg smilkalas, į dangų kyla,
(O kartais leidžias lyg į pragarmes...)

Girdėt, kaip lelija praskleidžia žiedą,
Ir krinta rasos į taurelę jos,
Ir upeliūkštis akmenėliais rieda,
Ir supas sapnas ant svajų gijos...

Tegu sau skuba minios tos apsvaigę
Tuščiaviduriai žemės pažadais —
Žaismėj ir duonoj širdies troškimai nesibaigia,
Tik Žodyje, kurį tu amžių knygoje radai!

ŽAISMO VALSAS

Tykiai, tykiai žingsneliai plaukia
Džiaugsmo puotą krūtinėj kaupia
Man tavo žvilgsnio pažadai.

Mūsų dienos, lyg jūros bangos,
Vis nerimsta jos be atvangos:
Skamba lyg muzikos aidai.

Neramioji širdužė klausia:
Tamsią naktį keliu toliausiu
Kas mane vieną palydės?

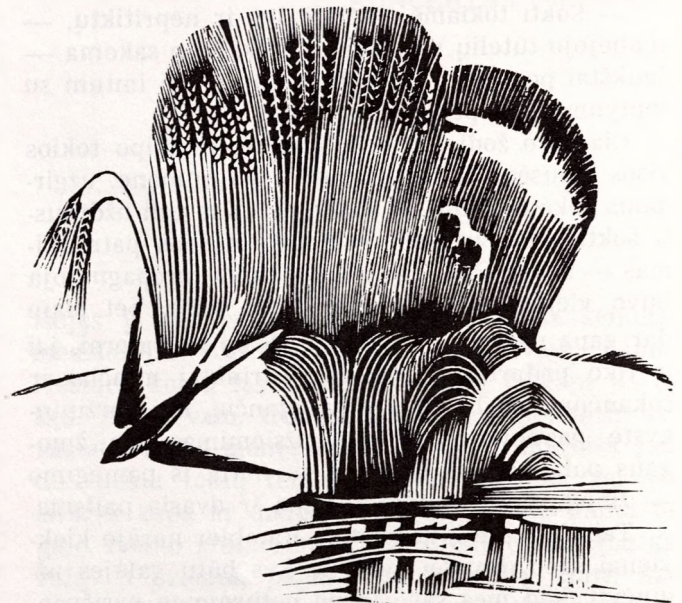
Kai sugrįšiu, motulei barant,
Nutylėsiu žodžio netarus,
Nors man širdelė ir skaudės.

Pasakyki tik vieną žodį,
Tą, kurs amžiais stebūklus rodė —
Jis amžinai sieloj žydės.

Ar aš kaltas, jei visos gėlės,
Puikios, gražios, kaip svajonėlės,
Traukia drugelį jas lankyti?

Argi būtų gėlytės kaltos,
Jei galvutės jų iškeltos
Šaukia drugeliui: labą ryt!

Susitikus ant meilės kelio,
Argi būtų tai mūsų valioj
Širdžiai nesiausti įsakyti!

ŠEIMA IR BENDRUOMENĖ

B. M.

Išblaškyti svetimuose kraštuose būrėmės į lietuviškas bendruomenes ne tik patriotinio jausmo vedami, bet taip pat norėdami jausti artumą mums pažįstamų ir suprantamų žmonių. Pamažu susicementavome į tvirtas, pastovias bendruomenes, kurios mums tapo ir socialinių bei kultūrinių pramogų šaltiniu. Ne tik tai, bet dar daugiau. Tos bendruomenės tapo mūsų šeimos moraline atrama.

Mūsų vaikai, veikiami gyvenamo krašto įtakų, daugiau ar mažiau apleido tą bendruomenę ne tik fiziškai, bet ir dvasiškai. Savo moralines, socialines ir politines pažiūras formuoja kitur. Kurdami šeimas, pirmu reikalavimu stato ne tautybę ir bendrą užnugarį, bet meilę, viens kito papildymą ir t.t. Tas visai natūralu ir dalinai teisinga. Tačiau giliai įskiepytas mitas, kad negyvensi su tėvais nei draugais, bet gyvensi tik dviese savo gyvenimą, todėl visai nereikia paisyt kitų nuomonės. Tai yra klaidingas įsitikinimas. Gal keletą metų pasitenkinama vaikų auginimu ir savo šeima, bet vėliau vyras, o ypač moteris, pradeda jaustis slegiami rutinos ir jieško būdų iš jos išsivaduoti. Karjera ir darbas yra vienas būdas, bet greit įsitikinama, kad tai tik kita rutina, kuri ne visuomet atneša laukto pasitenkinimo. Kad karjera, meniški, šeimyniški ar kitokie tavo sugebėjimai duotų pasitenkinimo, jie turi būti ir kitų įvertinti. Pirmiausia vyras ir šeima turi tave įvertinti, bet reikia turėti draugų ar dar platesnį užnugarį, kuris tave įvertintų ir kuriame tu, lygindama save su kitais, galėtum stengtis pakelti savo vertę. Čia vienokia ar kitokia bendruomenė vaivertę. Čia vienokia ar kitokia bendruomenė vaidina didelį vaidmenį. Gali būti geriausia šeiminkė, dirbti gražiausius rankdarbius, būti protinga ir gera organizatorė — visa tai bus nereikšminga, jei kiti to nematys ir neįvertins. Tai yra visiškai natūralus žmogiškas jausmas, kad žmogus, lygindamas save su kitais ir lenktyniaudamas, kuo daugiau išvystytų savo potencialą.

Anksčiau šeimos gyveno kartu, jei ne viename name, tai viename kaime, vienoj apylinkėj. Mergina audė raštuotą rankšluostį ne tik savo malonumui, bet pasididžiuot prieš drauges ir kaimynus. Ta ypatybė klesti mums ir dabar. Šiuo metu mes, o juo labiau mūsų vaikai, gyvena miesto nužmogintoj aplinkoj, kur kaimynas už kelių žingsnių nepažįstamas ir svetimas. Apie šeimą sudaro tuštuma, kuri neduoda šeimai jokios atspirties. Tie, kurie savo interesus, savo problemas gali išnešti už šeimos ribų, palygint save su kitais, pasimokyt iš kitų ir gaut paramos bei įvertinimo, yra daug laimingesni.

Pirmiausia jaunų vedusių šeimų parama yra tėvai. Ne tėvai, kurie stengiasi dominuoti vaikų gyvenime, bet tėvai, kaip šeimos stiprybės, solidarumo ir bendruomeniškumo pavyzdys. Tėvai duoda vaikams saugumo jausmą. Jei esi stipriai suaugęs su savo bendruomene, tas saugumo jausmas bus dar stipresnis. Gal bendruomenė tau nieko nepadės materialiai, bet tavo šeimos džiaugsmo ir taip pat liūdesio valandose didelė tos bendruomenės dalis džiaugsis ir liūdės drauge su tavim, ypač jei tu būsi toje bendruomenėje aktyviai pasireiškęs.

Kiekvienas žmogus nori kaip nors save išreikšti. Todėl taip madoj dabar tas savęs ieškojimas. Kiekvienas norėtųmėm būti ar garsiu rašytoju, ar menininku, ar mokslininku, ar kuo kitu. Tačiau ne visi turim vienodus sugebėjimus ir sąlygas. Kad ir ribotus savo sugebėjimus meno srity, kulinarijos, organizacijos ir kt. galim išreikšti savo bendruomenėj. Net ir neturint jokių išskirtinių sugebėjimų, tu gali savo bendruomenės būti įvertinta, kaip gera šeiminkė, protinga moteris, maloni socialiniame bendravime asmenybė ir pan. Ir toks bendruomenės įvertinimas padeda tau pa-

IRENA MICKŪNIENĖ

CHALKADIKI

čia save daugiau vertinti. Nebereikia tau blaškytis ir ieškoti savęs, nes tu jau suradai ir turi savo vietą.

Jaunos šeimos, ypač mišrios, kurios nutolsta nuo tos bendruomenės, praranda atspirtį ir po kelių romantiškų gyvenimo metų pradeda blaškytis, ieškoti savęs. Dalinai pasitenkinimą randa karjeroj, materialinėse gėrybėse. Kai kurie pasiekia aukšto įvertinimo plačioj gyvenamo krašto bendruomenėj, o lietuviška bendruomenė tampa nebereikalinga. Bet dauguma lieka tuštumoj ir kartais stengiasi tą tuštumą užpildyt kortom, gėrimu, ar kitokiais savižudiškais polinkiais.

Būtų idealu, kad lietuviai susituoktų tik su lietuviais, bet, deja, taip nėra. Didesnė dalis vyrų veda kitų tautybių žmonas. o merginos išteka už kitataučių vyrų. Jiems reikalinga ypatinga bendruomenės parama. Ypač tie, kurie buvo patriotiškai nusiteikę ir veiklūs, jaučiasi nusikaltę tėvų ir bendruomenės akyse ir iš jos pasitraukia. Ypatingai, kai mato savo draugus, kurie turėjo laimės sukurti lietuviškas šeimas, pasiliekančias bendruomenėj, susicementuojant į grupę, prie kurios mišrių vedy-

bų atstovai nebegali pritapti. Šitas mišrių šeimų nusigrėžimas nuo bendruomenės bus didelė žala jiems ir mums patiems. Kol kas jokių pastangų susigrąžint juos į bendruomenę nebuvo padaryta. O reikia ne tik pasilinksminimų, kur mišrios šeimos lietuviška pusė galėtų atsivesti savo žmoną ar vyrą, bet paskaitų, minėjimų, pritaikytų mišriom šeimom. Gal jau būtų taip pat laikas įvesti vienas anglų kalba pamaldas, kurias galėtų lankyti mišrios šeimos. Dabar vien tik tėvai stengiasi mišrias šeimas išlaikyti savo ir lietuviškoj įtakoj. Bet to negana. Nerasdamos visos bendruomenės paramą ir nerasdamos sąlygų toj bendruomenėj reikštis, tos šeimos pasitrauks iš bendruomenės ir žus mums, bet dar blogiau, neturėdamos užnugario, gal neišsilaikys nė pačios.

Šitą supratimą lietuviškos bendruomenės, kaip visokeriopai šeimą paremiantį užnugarį, reikia perduoti jaunimui, kad jis į bendruomenę nežiūrėtų, kaip į tėvų primestą pareigą, bet kaip į labai naudingą socialinio gyvenimo elementą, būtiną pastoviai šeimai.

DIEVAINIO MOTINA

MARIJA TUBELYTĖ KUHLMANIENĖ

Nors Rima ir garsiai pritardavo "women's lib" skelbėjoms, bet pasitaikius progai niekadės neatsisakydavo patraukti marijuanos ir vasaros metu savo mažame Greenwich Village butuke vaikštinėdavo apsinuoginus viršutinę kūno dalį. Ji iš esmės buvo konservatyvi ir netgi sentimentali mergina.

Ji troško, kad jau virš metų su ja artimai draugavęs Dievainis Pauliukonis jai kaip galima greičiau pasipirštų ir jie išsikraustę iš New York'o apsigyventų Connecticut'e, kad jie ten įsigytų baltą laukinėmis rožėmis apaugusį Cape Cod stiliaus namelį ir eventualiai susilauktų trejetos vaikų.

Antrasis jos troškimas buvo susipažinti su Dievainio motina. Kartą važiuodama Fifth Avenue autobusu, Rima pro jo langą buvo pamačiusi ties Sv. Patriko katedra praeinančius Dievainį ir jo motiną. Jinai ją tuojau pažino iš jos panašumo į sūnų.

— Tavo mama tokia graži ir elegantiška, kad ji net penktosios gatvės minioje tuojau iš visų išsiskiria, — tą pat vakarą per telefoną pranešė ji Dievainiui.

Pati Rima savo motinos buvo netekusi, būdama vos penkerių metų, ir nors geras, bet išsiblaškęs profesorius tėvas ir stengėsi ją visu kuo aprūpinti, to praradimo žaizda jos širdyje iki šiol dar nebuvo kaip reikiant užgijusi.

Todėl dabar, pamačius Dievainio motiną, joje suklestėjo viltis, kad jai susipažinus su šia gražia ir įdomia moterimi, šioji ją pamils ir tarp jų užsi-megs šiltas ir draugiškas motinos-dukters santykis.

Bet nežiūrint to, kad ji nuolatos kalbino Dievai-

nį ją nusivesti pas savo motiną, šis vis kažkodėl delsė

— Mamutė dabar negaluoja. . . Pas ją dabar vieši svečiai iš Washingtono. . . Ji yra išvažiavusi aplankyti mano vyresniojo brolio Brazilijoje. . .

Pagaliau jo keistas nenoras išpildyti šį visiškai normalų pageidavimą pradėjo tikrai užgauti jautrią Rimos širdį.

— Jeigu tu ir toliau atsisakinėsi mane pas ją nusivesti, aš pas tavo motiną nueisiu ir be tavęs, — kartą, agresyviai pakeldama balsą, sušuko ji.

— Gerai, gerai — jau nuvesiu.

— Kada?

— Jeigu taip jau veržiesi, tai sekantį šeštadienį.

Atėjus šeštadieniui, Rima jau nuo pat ryto pradėjo ruoštis šitam svarbiam atsilankymui. Ji išsi-plovė savo šviesius, deja, neperdaug gausius plaukus ir, priėjusi prie spintos, po ilgų svarstymų pasirinko šviesiai mėlyną vilnonę suknelę, kuri jai rodėsi geriausiai tiko prie jos aukštos, kiek stambios sudėties ir labai lietuviškai žydrų akių.

— Dieve, Dieve, duok, kad aš jai patikčiau, — save kritiškai apžiūrėdama veidrodyje, pagalvojo ji.

Juodviem išlipus iš Madison gatvės autobuso, Rima Dievainį patempė prašmatnios gėlių krautuvės link.

— Aš norėčiau tavo motinai atnešti keletą gėlyčių.

Ižengus į krautuvę, Rima nedelsdama išrinko dvylika geltonų ilgakočių rožių.

— Kam tu šitai nereikalingai dovanai išdedi beveik pusę savo savaitinės algos, — bandė ją sustabdyti visada į taupumą linkęs Dievainis. — Ypač kad dabar gruodžio mėnesį jie tiek už jas plėšia.

— Kodėl tu sakai, kad šitos gėlės nereikalingos? Aš tikra, kad tavo motina įvertina viską kas gražu.

Jolanda Pauliukonienė gyveno aštuoniasdešimtoje gatvėje, netoliese nuo Metropolitan'o meno muziejaus, nebe labai naujame, bet pavyzdingai išlaikytame butiniame name.

Jiems liftu besikeliant į vienuoliktąją aukštą, Rimai iš susijaudinimo netgi truputį užėmė kvapą. — Kazi ar ji mane apkabins ir pabučiuos, — giliai atsidusdama, pagalvojo ji.

Kai Dievainio motina jiems atvėrė duris, Rima iškart pajuto, kad nuo jos dvelkė koks tai šaltumas — ne tiek šaltumas, kiek kažkokia stoka šilimos.

Ji abejingai spūstelėjo jai Rimos nedrąsiai, bet tuo pat metu entuziastingai ištiestą ranką ir, mandagiai padėkojus už gėles, jų net neatvyniojusi padėjo ant prieškambario etažerės. Apie jokių pasi-

bučiavimus, aišku, negalėjo būti nė kalbos.

Jiems dar nespėjus susėsti mažame, bet ištai-
gingai empire periodo baldais apstatytame salonė-
lyje, Jolanda Pauliukonienė paprašė savo sūnaus,
kad jis jiems visiems pritaistytų po martinį.

“Kaip keista, kad ji manęs net nepasiklausė,
ar aš tą gėrimą mėgstanti”, nustebusi pagalvojo
Rima, kuri abelnai nelinkusi prie alkoholio, ypatin-
gai nemėgo džino.

Dievainiui pasitraukus prie salonėlio gilumoje
įtaisyto baro, Rima neišmanydama, kaip užvesti
pokalbį, žvilgtelėjo į didelę ant žemo marmurinio
staliuko pastatytą tikrai labai gražios tamsiaplau-
kės mergaitės nuotrauką.

— Kaip matau tu žiūri į Dievainio būsimąją, —
pasekusi jos žvilgsnį, pastebėjo Jolanda Pauliuko-
nienė.

Rima iš nustebimo išpūtė akis.

— Toji gražuolė tai Marija-Aura, neoficiali Die-
vainio sužadėtinė, — motina delnu parbraukė per
savo žilstančius, pagal paskutinę madą sušukuotus
plaukus. — Marija-Aura iš labai senos ir turtingos
brazilų giminės, — tęsė ji. — Dievainis su ja susi-
pažino nuvažiuavęs į Sao Paulo atlankyti savo bro-
lio, ir, aišku, tuojau į ją beprotiškai įsimylėjo. Bet
iki šiol jos tėvai vis dar tvirtina, kad ji esanti per
jauna tekėti.

Jolanda Pauliukonienė gracingai nugėrė trupų-
tį martinio. — Jūs, Rima, netgi negalite įsivaizduo-
ti, kokios tos brazilės gražios! Aš, aišku, tekalbu
tik apie tas iš aukštesniųjų visuomenės sluoksnių.
Kokie klasiški jų veidai, kokios tarsi šilkinės jų

odos, kokios dailios ir mažutės jų kojos ir rankos!

Ji akivaizdžiai apžiūrėjo Rimos gerokai gra-
mozdišką figūrą. — O jų plaukai — tai tikros žvil-
gančios kaskados!

Rima, kuri dėl savo nušiurusių plaukų turėjo
tikrą menkavertiškumo kompleksą, paraudo iki
pat ausų.

— Aš, aišku labai didžiuojuos gausianti tokią
gražią marčią!

— Bet. . . bet. . . aš visada maniau, kad lietu-
vės motinos nori kad jų sūnūs vestų lietuvaites, —
pramikčiojo Rima ir tuojau pat pajuto šitos savo
pastabos naivumą.

Dievainio motina nuolaidžiai nusišypsojo. —
neįsivaizdinu, kad mūsų lietuvaikių tarpe atsirastų
tokia, kuri jai galėtų bent iš tolo prilygti!

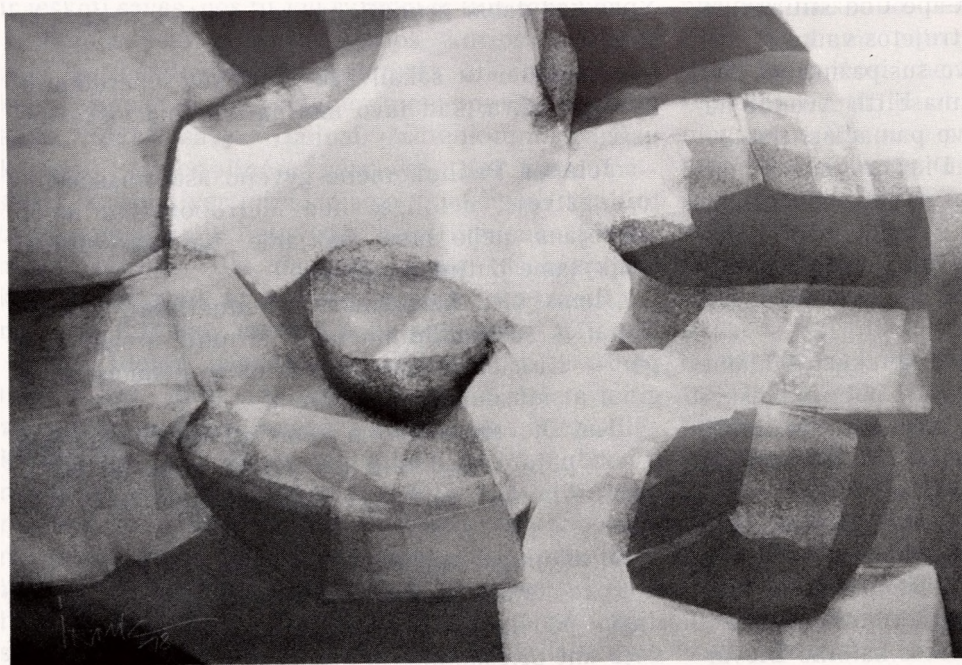
Rima maldaujančiai žvilgtelėjo į Dievainį, bet
šis, tartum visai negirdėdamas motinos žodžių, su-
simastęs lankstinėjo plonutėlę japoniško popie-
riaus servetėlę.

— Ar jūs, ponja Pauliukonienė, nežinojote,
kad Dievainis ir aš jau virš metų labai artimai
draugaujame? — iš susijaudinimo virpančiu balsu
paklausė Rima.

— Zinojau. Ir todėl šiek tiek stebėjaisi, kad
jis jums iki šiol dar nebuvo Marijos-Auros paminė-
jęs.

— Man rodosi, kad tu mamut, šį kartą peržen-
gei savo žaidimo ribas, — staiga į jų pašnekesį įsi-
maišė Dievainis.

— Mano nuomone — tai ne žaidimas, bet. . .
visiška šunybė!

I. MICKŪNIENĖ

PYTHAGORAS

Rima pašoko nuo sofos ir, iš prieškambario pagriebusi savo apsiaustą, neatsisveikinus išbėgo pro duris.

Lauke buvo pradėję snigti. Didelės ir šlapios snaigės krito ant įkaitusio jos veido ir maišėsi su jos ašaromis.

Jai pasiekus Madisono ir aštuoniasdešimtosios gatvių kampą, ją visas uždusęs pasivijo Dievainis.

— Rima, paklausyk!

— Ar tu nemanai, kad aš jau ir taip perdaug prisiklausiau!

— Bet tai, ką tau mano motina pripasakojo — grynas išmislas!

— Kaip tai išmislas? Nejaugi toji garsioji Marija-Aura visai neegzistuoja?

— Egzistuoja. Bet ji nei turtinga, nei aš ją ketinu vesti. Ji mamutės Sao Paulo siuvėjos duktė.

— Tai kodėl visas šitas farsas? — iš pasipiktinimo net išispręsdama sušuko Rima. — Ir kokių būdu šioji jos nuotrauka pateko ant tavo motinos staliuko?

— Mamutė jai kartą atvežė kokių tai amerikoniškų kosmetikų, ir Marija-Aura jai atsidėkodama ją apdovanojo šiuo savo atvaizdu. Aišku, jis paprastai būna įkištas į kokią nors stalčių, bet kai aš atsivedu jai pristatyti savo rimtesnes drauges, jina jį vėl ištraukia savo eksperimentui.

— Kokiam eksperimentui?

— Ji tvirtina, kad toji nuotrauka esąs jos termometras nustatyti, kiek mano draugės mane tikrai mylinčios.

— Koks absurdas!

— Pilnai su tavimi sutinku. Ypač kad aš pats įtariu jog ji, kaip ir daugelis senstančių moterų, iš esmės nemėgsta jaunų merginų ir nori jas pakaninti.

— Tad kodėl tu laike viso šito sėdėjai tarsi prarijęs liežuvi?

— Todėl, kad žinodamas kokia tu “nepėsčia”, tikėjau, jog ji nors vieną kartą gaus sau tinkamą atsakymą.

— Ir manai kad gavo?

Dievainis prikando apatinę lūpą. — Man labai gaila, kad tu taip susijaudinai. Ir gaila, ir drauge smagu.

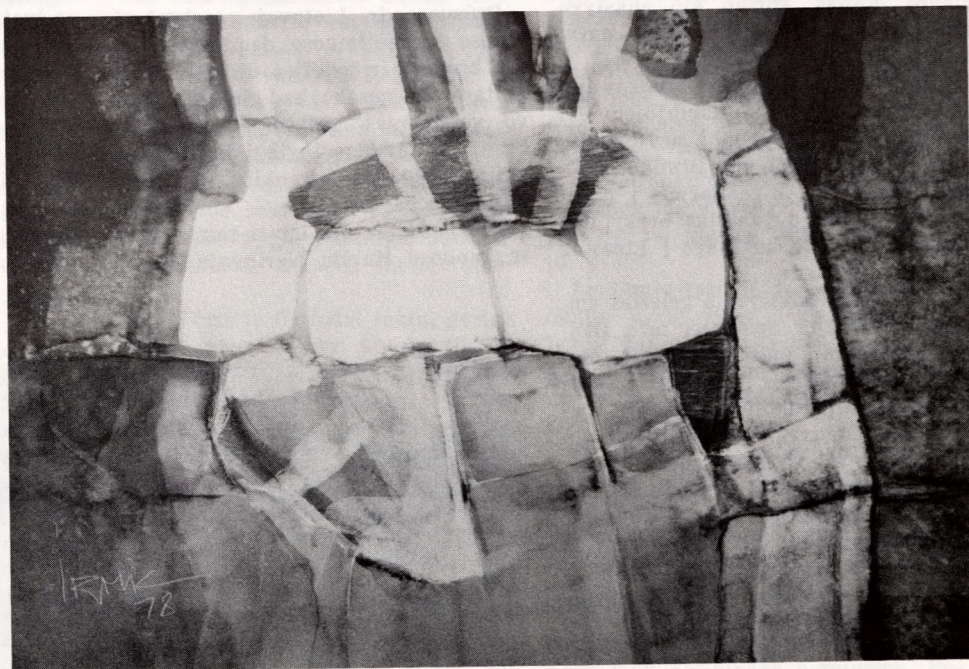
— Bet toji Marija-Aura, — kiek patylėjusi tęsė Rima. — nors ji ir tik siuvėjos duktė, bet ji juk visvien išimtinai graži. Tu lengvai galėtum. . .

— Pirmiausiai aš juk negaliu būti išimylėjęs į dvi iš karto, — ją apkabindamas per pečius, atsakė Dievainis. — O, be to, ji be galo kvaila. Su ja neįmanoma sumesti nė dviejų protingesnių žodžių.

Rima netikėtai nusijuokė. — Žinai, šitas tavo motinos pasiūlymas buvo daugiau vaikiškas negu žiaurus. Ir man tikrai nereikėjo į jį taip melodramatiškai reaguoti.

— Vadinasi, tu esi pasiruošusi savo būsimajai uošvei atleisti?

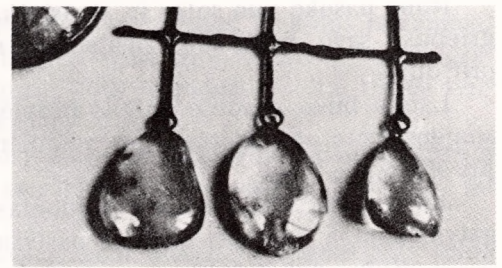
Rima vis dar besišypsodama linktelėjo galva. — Esu. Bet ko aš jai tikrai ilgai neįstengsiu dovanoti, — staiga surimtėdama pridūrė ji, — tai to, kad ji taip ir neįmerkė mano jai atneštųjų rožių. Tik jas užmetė ant savo empire etažerės ir paliko. Dabar jos tikriausiai jau bus visiškai nuvytusios. . .

I. MICKŪNIENĖ

HAVASUPAI

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Didžiausias gintaro žaliavos pareikalavimo kraštas buvo Romos imperija. Romėnai gintarą pirke iš finikiečių ir etruskų; juos užkariavę patys pradėjo siųsti ekspedicijas į šiaurę. Nerono pasiūsta ekspedicija atgabeno tiek daug gintaro, kad ne tik užteko papuošalams, kuriuos mėgo Romos moterys, papuošti buvo ir ginklai, pakinktai ir gladiatorių arenu tinklai. Didžiausias gabalas svėręs 13 sv.

2-4 a. daug gintaro žaliavos ėjo į Aquilą ir Marsilią, didžiausius gintaro pramonės centrus; didelis kiekis teko keltams mainais už geležį ir varį, ir vidurio Europai už druską.

Žlugus Romos imperijai, gintaro pareikalavimas sumažėjo, bet prekyba nenutrūko. Gintaras, kaip brangus mineralas, buvo jau plačiai žinomas. 5 a. Teodorikas padėkos laiške rašė: "Su dėkingumu gautas per muitininkus jūsų atsiųstas gintaras. Tai pranešame, kad nemanytumėt mus nieko neišmanant apie jūsų paslaptingą akmenį."

Gintaras-unikali prekė, raktas ne tik prekybos kelius nustatyti, bet ir kultūros plitimą iš pietų į "barbarišką" šiaurę. Kelias, kuriuo ėjo ankstyvų amžių prekyba ir plito kultūra, pavadintas Gintaro kelias.

Centrinis gintaro kelias bronzos amžiaus, prasidėjęs Jutlandijoje, gal Hamburge; jungęs Sembą su Nemunu, ėjęs Elbe, pro Saale, per Brunner tarpkelį, Eisack ir Adige upėmis į Akviliją, kur buvęs didžiausias prekybinis centras; nuo Passau sukęs į Linzą ir Salzburgą į Vieną.

Rytų kelias ankstyvojo geležies amžiaus, prasidėjęs Semboje, prie Dancigo (Gedania), ėjęs Vyslos upe, Mozūrų ežerais, Vartos upe, Oderiu siekė Breslavą, kur šakojosi Dniepru, Nemunu ir Dauguva. Už Glatzo tarpkelio viena šaka ėjo Marcho upe į Vieną, kita į Triestą prie Adrijos jūros, per Kroatiją ir Bosniją į Romą ir Neapolį. Trečia šaka ėjo į Graikiją. Buvęs ir tiesus kelias iš Pabaltės į Graikiją Vyslos upe ir Dniepru iki Juodosios jūros į Graikijos uostą Olbią.

Dar vienas kelias ėjęs per Olan-

diją, Reinu ir Ronu į Viduržemio jūrą; jungęs Bizantijos imperiją su šiaure. Taip pat kelias ėjęs aplink Jutlandijos pusiasalį, iki Vyslos žiočių, Oderiu jungęs Nemuną su Dauguva. Per Konstantinopolį Baltijos gintaras pasiekęs Aziją ir arabų kraštus. Įsigalėjęs islamui, šis kelias nutrūko; prekyba pateko į britų ir olandų rankas, kurių prekybiniai laivai plaukė aplink Afriką į Aziją.

Didžiausi gintaro prekybos centrai buvę Dancigas, Gotlando saloje Visbio miestas, kur susitikdavo pietų ir šiaurės pirkliai, Akvilija ir Marsilija. Viduramžiais išaugo Viena, iš kur gintaras ėjęs į Paryžių, Londoną, Konstantinopolį, New Yorką, Kairą, Kalkutą ir Meksiką.

Gintaro lobiai, surasti Prūsijoje, Neringoje ir Lietuvoje archeologinių iškasinėjimų kapuose, rodo, kad Pabaltė ir pramonės centrai Lietuvoje pradėjo augti tik 13 a. Tai buvo Klaipėda, Palanga, Šventoji, Girkaliai, Pryšmantai. Prie Nemuno augo Kaunas, Veršvai, Sargėnai. Gediminui valdant Lietuvą, svarbiausias pramonės ir prekybos centras pasidarė Vilnius.

Prūsijoje ir Lietuvoje archeologiniuose kasinėjimuose daugiau randa bronzos ir geležies dirbinių negu gintaro. Tai nesako, kad gintaras nebuvo vertinamas, priešingai, tai buvo brangi žaliava, mainyta į buičiai reikalingus ginklus, įrankius, padargus ir naujus papuošalus.

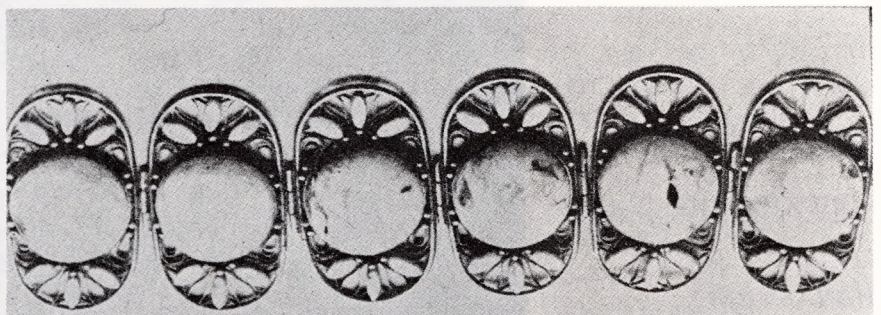
Didžiausi gintaro lobiai rasti senuose kapuose Kuršių Neringoje. Netoli

Pervalko, šalia gintaro krūvos rasta keramikos puodų šukių, titnago skiltuvų ir suanglėjęs medis; tai būta 16 a. pr. Kr. gintaro dirbtuvės. Palangoje, valant Ronžės upės dugną, iškasta gintaro amuletų ir papuošalų iš 3-2 a. pr. Kr. ir krūva gintaro žaliavos. Žemaitijoje 1-2 a. kapuose rasti gintaro karoliai su mėlyno stiklo rutuliais, sujungti žalvario įvjomis, miniatūriniai gintaro verpstukai, bronzos antkakliai su gintaro karoliais, apvarai, galvos dangos papuošalai, diržų kabučiai, kasoms prilaikyti žiedai ir pavieniai karoliai. 2-4 a. Prūsų ir Palangos kapuose šalia papuošalų rasta senų Romos imperijos monetų. Panašūs radiniai yra Aukštakiemio ir Kurmaičių kapų.

Lietuvos ir kitų vakarų, ir šiaurės Europos kapų radiniai ir padėjo nustatyti prekybinį ir kultūrinį ryšį, išvesti Gintaro kelią, jungiantį pietus su šiaure.

GINTARO PRAMONĖ

Plėšikams užpuolus senųjų Prūsų kaimą prie Baltijos jūros, gyventojai išsislapstė miškų tankynėse. Koks buvo žvejų nusiminimas, kai sugrįžę rado sodybas sudegintas, maisto atsargas išgrobtas! Prasidėjęs badui, jauna kunigo duktė ėjo pasiuogauti. Bet ir uogų nebuvo. Jai beklaidžiojant užėjo audra; didžiulė banga nuvertė kopos kraštą ir atidengė gintarą. Paėmusi du gabalus galvos didumo auksu žėrinčio mineralo, likusį užpylusi smėliu, mergaitė parbėgo namo. Geltonu akme-

niu susižavėjęs kunigas, dukrai vadovaujant, nuvedė žvejus į pamarį ir pririnko skaidrių akmenų. Kunigas pasikvietė iš tolimo krašto pirklius, kurie atnešė maisto mainais už geltoną akmenį. Kunigo dukterį, išgelbėjusią žvejus nuo bado, visi ėmė vadinti gintaro ragana.

Taip prasidėjo gintaro rinkimas. Žvejai, sumokėję duoklę kunigams, mainė gintarą į bronzos ir geležies įnagius, ginklus ir papuošalus, žaliavos pardavinėjo iš pietų atvykusiems pirkliams. Taip buvo iki atėjo kryžiuočiai, kurie, pasigrobę Prūsų žemes, pasisavino krašto išteklius ir gintarą. Prisidengę kryžiaus ženklų, riteriai žiauriai žudė vyrus, grobė moteris ir vaikus; gintaro prekybą ir pramonę suėmė į savo rankas, Prūsų ir Žemaičių pajūrį padalinę į 58 rajonus, priverė žvejus, renkančius gintarą, kas trejus metus duoti priesaiką, kad gintaro nevogs, nenuslėps, praneš apie vagiančius, visą surinktą žaliavą atiduos ordino patikėtiniams mainais už druską, svoris už svorį. Gintarą pavogęs, nusiėmęs, pardavęs, ar ką nors iš jo pasigaminęs, be teismo buvo pakartas ant artimiausio medžio, arba sudraskytas ratais. Lengvesnė bausmė buvo mušimas, kalinimas, ar ištėrimas prie sunkių darbų.

Iki kryžiuočių atėjimo beveik visa gintaro žaliava buvo superkama pietų kraštų pirklių, kur panaudota papuošalams kartu su auksu, sidabru, žalvariu, stiklu ir emaliu.

Pirmaisiais krikščionybės amžiais gintaras imtas naudoti kryželių ir rožinių gamybai. Kryžiuočiams užėmus Prūsus, brangūs gintaro rožiniai paplito visame krikščioniškame pasaulyje. Katalikiškoje Anglijoje iki 15 a. gintaro rožiniai ir kryželiai buvo įrašomi į šeimos palikimą, kaip didelė vertybė.

Bažnyčios dignitarai ir didikai mokėjo aukštą kainą už gintarinių karolių rožinį, sukabinėtą sidabrine grandinėle. Pigesni rožiniai, perkami ne taip turtingų riterių ir bajorų, turėję tik pavienius gintaro rutuliukus rožinio daliai atžymėti.

Okupantai kryžiuočiai įsteigė prekybos namus Liubeke, vėliau filiales Augsburgėje ir Venecijoje. Liubeko meistrai, gaminę vien rožinius, buvo praminti paternosterių vardu. 1302 m. pradėjusi veikti pirmoji „Pater Noster bendrovė“. 1420 m. joje dirbo 70 meistrų ir 400 amatininkų bei mokinių. Paternosterių globėjas buvo 2 a. Prūsiose nukankintas apaštalaunantis Adalbertas, kanonizuotas šv. Voitieskus.

Prie Vytauto, kryžiuočių galybei žlu-

gus Žalgirio mūšyje, gintaro monopolis perėjo vokiečių kunigaikščių žinion. Gintaro pramonė ir toliau buvo paternosterių rankose; veikė kryžiuočių įvesti potvarkiai ir gintaro priesaika. Nuo Dancigo iki Niemmersatto pajūrio gyventojų nekenčiami kunigaikščių skirti agentai rinko mokesčius, prižiūrėjo gintaro pristatymą tris kartus metuose — per Kalėdas, gavėnią ir Jonines. Pajūrį saugojo raiti sargybiniai. Valdžios agentai papiirkinėjo skundikus, pajūrį įtaisė kartuves gintaro priesaikai nusikaltusiems karti. Daug vėliau įsteigtas tribunolas Palminkiemio gintaro byloms spręsti. Skundai ir persekiojimai pakirto žvejų morale; Sembros sūduviai suvokietėjo.

1477 m. Dancige susiorganizavo gintaro meistrų korporacija ir ėmė kovoti su monopoline gintaro prekyba ir žvejų išnaudojimu. Vėliau tokia korporacija pradėjo veikti Karaliaučiuje.

1510 m. įsisteigė pirmą privati gintaro bendrovė Dancige, vėliau Elbinge, Eismare, Kolberge, Kessline, Stolpe ir Karaliaučiuje. Klaipėdoje, Palangoje ir Kretingoje, išsikovojo teisę pirkti gintaro žaliavą iš monopolininkų, valdžios patikėtinių, pradėjo dirbti savarankiški meistrai. Bet žvejams teisė rinkti gintarą savo ruožė ir pardavinėti suteikta tik 19 a.

1533 m. gintaro pramonėje iškilo žydas Paulius Koehn Jaski, sudaręs sutartį su Prūsijos kunigaikščiu Albrechtu ir gavęs teisę pats vienas supirkinėti ir pardavinėti gintarą. Šimtą metų Jaski šeima išlaikė gintaro prekybą, persekiojo Pabaltės žvejus. Kilę ginčai buvo sprendžiami Jaskių naudai. Demoralizuoti žvejai paskendo skurde. Šiam monopoliiui galą padarė Lietuvos Lenkijos karalius Vladislovas IV, Jaskių šeimai įsakęs parduoti gintarą visiems.

(Bus daugiau)

● KNYGOS

JANINOS NARŪNĖS „PIRMŪNĖS AKADEMIKĖS“ PRANYS ALSĖNAS

Šiomis dienomis iš saulėtosios vasarvietės — Miami Beach — su kaligrafiškai dailia autorės dedikacija atklydo pas mane nauja jos knyga, kurią jau spėjau perskaityti ir, kaip autorės prašyta, noriu išpūdžiais pasidalinti su „Moters“ skaitytojais bei skaitytojais.

Tai reto originalumo knyga intelektualinio lietuvių moterų pasaulio fronte. Tai, galima sakyti, lietuviška „Who's who“; vadinasi lietuviškai išvertus: „Kas yra kas?“ Tokio stiliaus ir turinio knygų ganėtinai nemaža esama angliškai kalbančiajam pasaulyje — JAV-se, Anglijoje, Kanadoje, bet lietuviškame sektoriuje tai bene pirmoji tokia knyga, ypatingai išskirtinai beliečianti lietuves intelektualės moteris.

Tiesa, turi ir lietuviai tokių, geriau pasakius, panašių į tai knygų, tik kitaip pavadintų. Bene pirmą bandymą toje srityje padarė prof. Vaclovas Biržiška, 1946 m. tremtyje išleisdamas „Lietuvių rašytojų kalendorių“. Tame kalendoriuje buvo surašyta 1149 rašytojų trumpos biografijos. Paskiau 1953 m. „Lietuvių Dienų“ leidėjas Antanas Skirius, padedamas redaktorių J. Kojelio ir J. Viltėno, išleido JAV gyvenančių lietuvių biografinį vardyną. Be to, dar papildomai ir kiek vėliau panašų vardyną paruošė ir išleido Či-

kagoje Liet. gen. konsulas A. Simutis. Tačiau šie leidiniai visada buvo skirti mišriems biografiniams atžymėjimams ir, be abejonės, niekad jie nepretendavo į visuotinį biografinį lietuvių sužymėjimą. Tuo labiau nebuvo skirti nei vieniems vyrams, nei vienoms moterims. Gi Janina Narūnė šioje knygoje rašo tik apie lietuves akademikes moteris ir dargi gimimo aprėžtame laike — prieš 1905 m. Į šį leidinį sudėta akademikų ir profesionalių lietuvių moterų apie 240 pavardžių ir 120 retai begaunamų jų fotografijų. Tai milžiniškas darbas ir autorės pasiryžimas surinkti tų asmenybių vardus, pavardes, jų nuotraukas ir t.t. Dar daugiau — tai dovana mūsų ateities istorikams!

Leidinyje rašoma apie lietuves studentes Šveicarijoje, Petrapilyje, Berlyne, Kijeve, Maskvoje, Lenkijoje, apie studentes Vak. Europos ir JAV miestuose, o taip pat ir apie Lietuvai nusipelnusias moteris apamai . . .

Janina Markevičiūtė - Narutavičienė (Narūnė — slapyvardis) gimė 1895.V. 17. Panevėžyje, ten pat baigė gimnaziją ir tapo pirmoji mokytoja atsidariusioje „Saulės“ draugijos pradinėje mokykloje. 1913 m. įstojo į Stebuto Aukšt. agronomijos kursų Petrapilyje ir buvo išrinkta į Lietuvių Studentų d-jos v-bą kasininkės pareigoms. Bu-

Iš knygos "Pirmūnės Akademikės", Petrapilio studentės: **Janina Markevičiūtė-Narutavičienė** (autorė Narūnė) ir **Kazimiera Kudirkaitė-Norkaitienė** (dešinėje)

vo Lietuvių Agronomų kuopelės narė ir paskaitininkė. Dalyvavo Rusių Akademikų s-goje. Per dr. M. Pokrovskoją žurnalo ("Sojus Ženščiny" redaktorę) buvo pakviesta į valdybą, kaip ryšininkė su rusėmis studentėmis Stebuto kursuose. Karui prasidėjus, ji baigė slaugių kursų ir organizavo sužeistųjų lietuvių kareivių slaugymą ir lankymą Petrapilio ligoninėse.

1918 m. grįžusi su tėvais į Lietuvą, dirbo "Vilties" redakcijoje kaip korespondentė. Lenkmečiu, bado ir epidemijų metu, pėsčia pasiekė Kaišiadorius ir iš ten traukiniu nuvyko į Kauną. Prof. A. Rimkui vadovaujant, dirbo spaudos biure. Pakviesta į Žemės ūkio m-ją, redagavo jos leidinius (laikraštėlį ir vadovėlius). Isteikėjusi už inž. Petro Narutavičiaus, persikėlė į Šiaulius, kur jos vyras suprojektavo ir statė elektros stotį. Ten gimė jos dukrelė Danutė. Šiauliuose J. Narutavičienė buvo ilgametė Lietuvos Vaikų v-bos narė.

Grįžusi su šeima į Kauną, rašė į Lietuvos Aidą, Rytą, Ūkininką, Liet. Žinias, Moteris ir Pasaulis, Vyturį ir kt. Liet. Aida įkūrė Moterų skyrių ir buvo jo redaktorė. Be to, organizavo Lietuvos radiofone "Moterų pusvalandį" su paskaitomis ir meno programomis.

Karo pabaigą gyveno su šeima Austrijoje. Rašinėjo savo atsiminimus.

Emigravusi su šeima į Kolumbiją, rado mecenatą dr. Ivan Bedout, kuris savo tipografijoje išleido J. Narūnės legendą "Gintarėlė" įspanų ir lietuvių kalbomis. Knyga turėjo pasisekimą ir JAV buvo išleista dar dviem kalbomis: anglų ir vokiečių. Iš viso J. Narūnė yra parašiusi apie 20 įvairių knygų jaunimui ir suaugusiems. Prie beletristikos priklauso "Trys ir viena", "Sutemos" ir "Gintaro takais"; autobiografiniai atsiminimai — "Vaikystė", "Jaunystė" ir "Pirmūnės Akademikės". J. Narūnė išteikė antrą kartą už prof. K. Pakšto Miami, Floridoje. Ten pat tebegyvena ir toliau rašo.

Janina Narūnė, PIRMŪNĖS AKADEMIKĖS. Išleido dr. Zuzana Šalnienė. Spaudė "Draugo" spaustuvė, 1980 m. Įvadinį žodį lietuviškai ir augliškai parašė gen. konsulė J. Daužvardienė. Knyga — 200 psl. Kaina \$12.00.

Redakcijos pastaba — Įvertinant autorės gerus norus ir įdėtą darbą, negalima nepastebėti visų tų knygos netikslumų, kurių buvo galima išvengti.

Pav. 138 psl. Butkevičienė, neteisinga pavardė; apie Butkienę-Zapolskaitę, Niną, galima rasti pakankamai medžiagos Lietuvių Enciklopedijoje

(III t., 384 psl.). Ji buvo "Vaikų žodžio" žurnalo steigėja ir redaktorė. Visada vartojo tik Butkienės pavardę žurnale (1930) ir režisuodama vaikų spektaklius Kauno Valst. Teatre (1927).

Pav. 60 pusl. aktorės Onos Kurmytės nuotrauka yra klaidinga. Nuotraukoje vaizduojamoji yra Bronė Kurmytė-Monkevičienė (Onos jaunesnioji sesuo), irgi Kauno Valst. Dramos Teatre aktorė (L. E. XIII t., 402 psl.).

Pav. 118 psl. Sofija Šimoliūnienė, mergautinė pavardė turi būti Grigškaitė (L. E. XXIX t., 535 psl.).

Pav. jei nepridedamos gimimo datos prie tų, apie kurias turima mažai duomenų, yra suprantama. Bet kodėl nėra pridėtos tikslios gimimo datos prie tų, apie kurias galima rasti pakankamai žinių Lietuvių Enciklopedijoje?

Ir t.t. ir t.t.

Praleista visa eilė (iki 1905 m. gimimo) žinomų moterų: lituanisčių, teatro veteranių, muzikų, visuomeninkių, pedagogių, Amerikos kultūrinių ir t.t.

Visų fotografijų dydis turėjo būti vienodesnis.

Tokio pobūdžio knygoje turi būti smulkiai ir nuodugnai sužymėti visi medžiagos šaltiniai.

Knygoje yra ir daugiau įvairių klaidų ir netikslumų.

• MOTERYS PASAULYJE

VASINGTONO LIETUVIŠKŲ ORGANIZACIJŲ PIRMININKĖS

Civilizuotame pasaulyje, kur ne viską nulemia jėga, vis labiau išsilydo moterys. Tasai reiškinys matomas ir Vašingtono lietuviškose organizacijose ir moterų profesiniuose atsiekimuose, tačiau šiame savo rašinyje paminėsiu tik organizacijoms vadovaujančias.

Lietuvė moteris, dažniau gal negu vyras, jaučia daugumoje gyvenimo sričių atsiradusią tuštumą ir ją užpildo savo darbu, pasišventimu, ryžtu, įnešant drauge ir moteriškos šilumos.

Didžiulį įnašą lietuvė moteris davė tautosakai, šeimos tradicijai išlaikyme. Atgavusi Lietuvai nepriklausomybę, su nuostabią varžymą moteris siekė mokslo ir ėmė reikštis kultūrinėse, visuomeninėse, profesinėse ir labdaros srityse. Pasitraukus su šeimomis iš gimtojo krašto į laisvus nuo komunistinio teroro kraštus, jos dirbo neįprastus darbus padedant išsilaikyti šeimai. Atvykus į JAV, pradžioje nevyko užmegzti ryšius su senesniais

lietuvių imigrantais, moterų organizacijomis, tokie skirtingi buvo vienu ir kitų siekimai, rūpesčiai. Tačiau visuomenininkės veteranės stengėsi neapleisti organizacinės veiklos ir pagaliau į jų vietą ėmė stoti jau toli nuo tėvynės baigusios mokslus jų dukros ir net jų anūkės, kiek su skirtingu priejimu.

Nedidelėje Vašingtono lietuvių kolonijoje daugumai lietuviškų organizacijų vadovauja moterys.

Vašingtono Vyčių (Council 142 of Knight of Lithuania) pirmininkė Eva Migonis (Migonytė) vadovauja Vašingtone privačiai įstaigai: Migonis Secretarian Service. Eva yra gimusi lietuviškoje šeimoje Pensilvanijoje, mokėsi Georgetown universitete, kartų dirbo įvairiose organizacijose ir įgijo privataus lakūno pažymėjimą. Ji yra užmezgusi ryšius su Vašingtone esančiomis visuomeninėmis verslo or-

E. Migonytė

ganizacijomis ir įtakingais asmenimis, kartu dalyvaudama moterų organizacijose ir buvusi jų pirmininkė. 1971 m. Migonytei buvo įteiktas atžymėjimas ir ji buvo išrinkta Washington Business Woman of the Year.

Prieš porą metų jos namuose buvo suruoštos lietuvių kalbos pamokos lietuvių kilmės amerikiečiams pramokti lietuviškai. Šios pamokos išsivystė į lietuvių kalbos kursus, veikiančius Georgetown universitete, kuriuose lietuvių kalbą dėsto Virginija Gureckienė, universiteto apmokama, ir lietuvių kalba yra įtraukta į universitete mokomų svetimų kalbų tarpą.

Vyčiai su Vašingtono lietuvių bendruomene ruošia Vasario Sešioliktosios ir kitus minėjimus, į kuriuos atsilanko žymūs valdžios pareigūnai. Šiais metais Baltimorėje suruoštame Marylando Lietuvių draugijų tarybos Vasario 16 minėjime pagrindine kalbėtoja anglų kalba buvo Eva Migonis. Ji savo kalboje nurodė, kad stengiasi dirbti ir remti lietuvių siekimus ir didžiųjų būdama lietuvaite. Tame minėjime dalyvavo Marylando gubernatoriaus, kongreso nariai ir kiti oficialūs asmenys. Ji buvo apdovanota Baltimorės miesto piliečio garbės atžymėji.

D. Penkiūnaitė

L. Platerienė

mu, kurį įteikė Baltimorės miesto meras.

Vašingtono Balfo skyriaus pirmininkė Laimutė Platerienė -Verešilkaitė yra baigusi Vilniaus universitete prancūzų kalbą ir literatūrą. Atvykusi į Ameriką, prancūzų kalbos ir literatūros studijas gilino Chicagos universitete, literatūros skyriuje. Su savo vyru dr. Aleksandru Plateriu 1958 metais persikėlė į Vašingtoną. Laimutė, mokėdama kelias svetimas kalbas ir kurį laiką lankiusi specialius biologijos ir chemijos kursus, dabar dirba National Library of Medicine, ruošdama bibliografines žinias iš įvairiomis kalbomis leidžiamų medicinos žurnalų.

Laimutė, išrinkta Vašingtono Balfo skyriaus pirmininke, darniai bendradarbiaudama su valdybos nariais, pravedė piniginių vajų. Šiais metais yra numatyta praveisti drabužių rinkliavą. Surinktus vartotus drabužius Balfo centras gali pasiųsti lietuviams į Lenkiją ir Suvalkų trikampį.

Lietuvių moterų klubo pirmininkė Jūratė Micutaitė atgaivino Vašingtono moterų klubo veiklą, suruošdama paskaitu, parodų, iš kurių ypač pažymė-

B. Saldukiene

J. Micutaitė

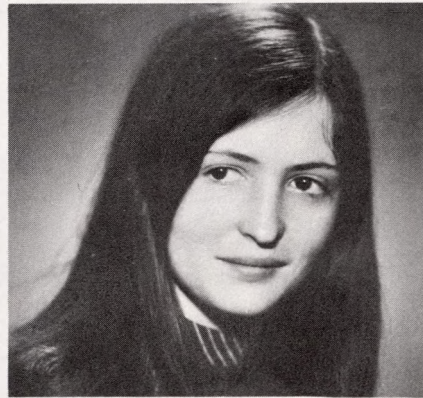
tinios Kristinos Griniuvienės-Arsaitės, buvusio Lietuvos prezidento dr. K. Griniaus našlės, paskaita apie Lietuvos pašto ženklus, poeto Stasio Santvaro paskaita apie spaudos draudimą Lietuvoje, Galinos Sužiedelienės apie etninių europiečių grupės senų žmonių padėti, prof. Romo Viesulo ir dailininkės Nijolės Palubinskienės-Vedegytės meno darbų parodos ir kt.

Jūratė Micutaitė, įgijusi magistro laipsnį iš ekonomikos, yra Komercijos departamento vertimų skyriaus direktorė.

Lietuvių jaunimo sąjungos pirminkė Daina Penkiūnaitė Marylando universitete studijuoja architektūros istoriją ir jau treji metai kaip mokytoja Vašingtono Kristijono Donelaičio lituanistinėje mokykloje. Laisvą kalbos vartojimą ir turtingą žodyną yra įsigijusi šeimoje, teoretiniai lietuvių kalbą pagilino Vilniaus universitete šešių savaičių kursuose, o šią vasarą lankys lietuvių kalbos kursus-simpoziumus Ohio, Loyola on the Lake universitete.

Daina aktyviai reiškiasi lietuvių jaunimo veikloje, ji lanko jaunimo ruošiamus suvažiavimus, yra Ameri-

A. Kraujalytė

kos lietuvių jaunimo tarybos ir kontrolės komisijos narė, Vašingtono "Pušyno" skaučių draugovės skiltininkė, narė "Gabijos" tautinių šokių grupės, kuriai vadovauja Asta Banionytė. Ši grupė yra viešai pasirodžiusi Vašingtono ir Baltimorės visuomenei. 1979 m. Daina buvo Vašingtono jaunimo atstovė PLJ kongrese Londone.

Šiais metais Vašingtono Jaunimo Sąjunga išsirūpino nemokamas patalpas iš "Center for Ethnic and Urban Studies" organizacijos, kuriose kiekvieną paskutinį mėnesio penktadienį gali ruošti susirinkimus ir jaukiai praleisti vakarus. Prieš Šv. Jono vakarą Jaunimo Sąjunga suruošė vakaronę laužą, pajvairintą vainikų pynimu, paparčio žiedo jieškojimu ir pan. Ta proga įžanginį žadį tarė ir aktyviai programoje dalyvavo lietuviškų senų papročių žadintoja, energinga, veikli tautosakininkė, dirbanti savo profesijoje Kongreso bibliotekoje Elenutė Bradūnaitė.

Lietuvos dukterų Vašingtono skyriaus pirmininkė Birutė Saldukienė yra geologė, rašiusi nemažą straipsnių ir skaičiusi savo profesiją liečiančių paskaitų įvairiuose suvažiavimuose.

Atvykusi į betkurį lietuvių ruošiamą parengimą, pasitaria su narėmis apie Lietuvos dukterų skyriaus veiklą, išsiuntinėja nelaimėn patekusiems užuojautos korteles. Jei miršta lietuvisvė, suorganizuoja mirusio pagerbimą ir pan. Be to, narės reguliariai gauna pranešimus, biuletenius apie centro veiklą Čikagoje.

Skaucių "Pušyno" draugovės vadovė yra skautininkė Dalia Lukienė, chemikė, lankiusi Vasario 16 gimnaziją dar buvusią Diepholze. Vidurinę mokyklą baigė Clevelande. Kurį laiką dirbo industrinės chemijos laboratorijoje, tačiau labiausiai domisi ir seka literatūrą. Nuo pat jaunystės ji yra aktyvi skautė, dalyvauja skautų suvažiavimuose, sueigose ir pan. Vašingtone "Pušyno" skautės suruošia laužus, pajvairintus improvizuotomis programomis, dainomis iškilmingas Kaziuko muges, į kurias susirenka daug lietuvių ir iš tolimesnių apylinkių dažnai su draugais amerikiečiais. Mugėse būna išstatytų ir pardavinėimų daugybė pagamintų vyresniųjų ir jaunesniųjų skaučių gražiausių liaudies meno dirbinių ir čia galima pasigardžiuoti lietuviškais valgiais, atsigalvinti gėra.

Washington'o skautų "Rambyno" vietininkė yra s. fil. Meilė Mickienė

BALTIEČIŲ VAKARAS OTTAVOJE

Baltiečių Vakarai (Baltic Evening) yra rengiami kiekvienais metais Kanados Parlamento rūmuose, Ottavoje. Visų trijų kaimyninių tautų — Estijos, Latvijos ir Lietuvos baltiečių sga suruošia priėmimus Kanados Federalinės valdžios atstovam. Šiais me-

Vašingtono Kristijono Donelaičio li-tuanistinės mokyklos vedėja Angele Bailey-Kraujalytė yra baigusi Vilniaus pedagoginį institutą. Mokyklą lanko apie 40 mokinių. Mokslas einamas pagal L. B. nustatytą aštuoniems skyriams lietuvių mokykloms programą. Nuo 1979 metų rudens pradėjo veikti devintas skyrius, kurį lanko šią mokyklą baigę 9 mokiniai. Skyriui vadovauja Aloizas Aidis.

Mokytojams ir Tėvų komitetui bei mokiniams bendradarbiaujant mokykloje yra suruošiami Vasario šešiolik-tosios, Motinos dienos, Kalėdų švenčių ir kiti minėjimai su meniniais mokinių pasirodymais. Šeštadieninės mokyklos parengimus gausiai lanko vašingtoniečiai, palaikydami mokyklą materialiai ir moraliai.

Be šių moterų, vadovaujamoms Vašingtono lietuviškoms organizacijoms, veikia dar dvi vyrų vadovaujamos, būtent: Lietuvių bendruomenės ir Ateitininkų skyriai.

tais (1981.III.4) buvo kviesta apie 220 svečių: ministrų, senatorių, ambasadorių ir žurnalistų. Lietuvių grupėje (apie 30 žmonių) buvo gen. kon. dr. J. ir dail. H. Žmuidzinai, dvasiškai ir liet. bendruomenių atstovai iš įvairių vietovių. Šį iškilmingą pobūvį atidarė senatorius S. Haidasz, P.C. Po iškilmingos vakarienės sekė sveikiniai. Pagrindinę kalbą pasakė Hon. Judith A. Erola, P.C., M.P. Taip pat kalbėjo estų, latvių ir lietuvių (adv. J. Kuraite) atstovai. Pokylį pravedė Irena Sernaitė-Meiklejohn. Programą išpildė estų bei latvių instrumentalistai ir sol. V. Paulionis. Tautodailės parodėlėse lietuvius atstovavo V. Balsienė. Lietuviškus skanėstus parūpino: D. Danienė, V. Radžiūnienė ir A. Arštikaitienė. Moterys dėvėjo tautiniais rūbais, tuo atkreipdamos kitataučių svečių dėmesį. Ši graži ir sėkminga baltiečių tradicija supažindina kanadiečius ir kitus su Estijos, Latvijos ir Lietuvos istorija, papročiais ir kultūra.

Nuotraukoje Baltiečių vakaras Kanados Parlamente, iš k.: adv. J. Kuraite — KLB pirm., sol. V. Paulionis, Lloyd Francis, M.P., dr. M. Danytė

PRENUMERUOKITE

"MOTERĮ"

GRAŽINA KRIVICKIENĖ

STAKLELĖS TRINKĖJO, DROBELĖS BLIZGĖJO...

SOFIJA JELIONIENĖ

(Dail. A. Tamošaitienės ir tautodail. A. Veselkienės kelionė Pietų Amerikon)

Praėjusių lapkritį P. Amerikos kraštuose — Kolumbijoj ir Venecueloj — lankėsi dailininkė Anastazija Tamošaitienė ir tautodailininkė Aldona Veselkienė. Šios dvi menininkės su savimi vežėsi jų pačių austų tautinių drabužių, gobelenų, kilimėlių, juostų ir visa tai išstatė suruoštosiose parodose. Tai buvo didelis laimėjimas supažindinant P. Amerikos žmones su Lietuva, jos kultūra, liaudies menu ir kartu su Lietuvos dabartine padėtimi. Apie šią įdomią ir puikiai pasisekusią kelionę papasakojo Čikagoje gyvenanti Ald. Veselkienė, dail. A. Tamošaitienės sesuo.

* * *

1980 m. vasarą, šokių šventės metu, iš Kolumbijos atvykę p. Algis ir Laima Didžiuliai pakvietė Čikagoje viešėjusią dail. A. Tamošaitienę ir jos vyrą dail. A. Tamošaitį atvykti į P. Ameriką ir ten suruošti tautodailės parodą. Dailininkui sveikatos sumetimais vykti atsisakius, jis paprašė šioje kelionėje jo žmoną lydėti seserį Ald. Veselkienę. Daug planavimo ir pasiruošimo turėta iki 1980 m. lapkričio 1 d., kada abi keliautojos, Miami mieste dar prisidėjus sol. N. Linkevičiūtei (tuo metu taip pat vykusiai į P. Ameriką koncertams su Bern. Prapuolenio

leniu), pakilo skrydžiui į Kolumbijos sostinę Bogotą.

Kelionę suorganizavo ir menininkėmis rūpinosi Kolumbijos Lietuvių moterų d-ja, vadovaujama N. Stasiukynienės ir L. Didžiulienės. Draugija turi tik 17 narių, o jos komitetą sudaro 5-6 moterys. Tačiau jų veiklumo ir sumanumo dėka visa buvo taip puikiai sutvarkyta, kad ir keliautojų lagaminai Bogotos muitinėje nebuvo net atidaryti, nežiūrint, kad juose buvo tiek daug meniškų audinių ir paveikslų.

Kaip viešnios šiame Andų kalnų mieste buvo laukiamos, galima spręsti jau iš pirmųjų akimirkų ten nuvykus. Ponų Didžiulių puošniai įrengtuose namuose, viešnioms skirtuose kambariuose, jau laukė gėlių puokštės, ir kiekviename žingsnyje buvo jaučiamas šeimininkų rūpestis ir dėmesys.

Pora dienų netruko prabėgti, susipažįstant su apylinkėmis ir įruošiant parodą. Ji įvyko gražiam „Scandia“ pastate, talpinančiame galeriją, koncertų salę, kurioje paroda visą savaitę ir vyko. Čia buvo eksponuojama trys moteriškais tautiniais drabužiais aprengti manekenai, vienas vyriškas tautinis kostiumas ir A. Tamošaitienės austi moteriški vestuviniai drabužiai, o taip pat jos austi gobelenai „Eglė, žalčių karalienė“ ir „Jūratė ir Kastytis“. Kitoje sienoje buvo iškabinta

Ant. Tamošaičio spalvota grafika liaudies motyvais.

Parodą atidarė ir vėliau joje vertėjos pareigas ėjo Barbora Rimgailaitė-de Durana, Los Andes universitete dėstanti senovės ispanų kultūrą ir literatūrą. Plačiau parodą aptarė, net Lietuvos gilią senovę panagrinėjęs, prof. Andres Holguin. Jį ypač domino A. Tamošaitienės legendarinių motyvų gobelenai. Kalbėjo ir pati dailininkė; po jos Ald. Veselkienė, paprašyta PLB valdybos vicepirmininko V. Kleizos, pasveikino visus Kolumbijos lietuvius PLB vardu. (Reikia pažymėti, kad šią abiejų menininkių bei solistų N. Linkevičiūtės ir Bern. Prapuolenio kelionę finansavo PLB). Po atidarymo p. Didžiulių firmos „Distral“ rūpesčiu ir lėšomis buvo suruoštos šaunios vakarėnės.

Ši puikiai pavykusi paroda kėlė didelį vietinių kolumbiečių susidomėjimą, jau nekalbant apie saviškius — lietuvius. Vėliau vienoje vokiečių parapijoje menininkės buvo pakviestos parodyti skaidres ir filmą „Spirits of an Amber Past“ ir pademonstruoti rinktinių juostų audimą. Visuose renginių ruošos darbuose čia labai nuosirdžiai talkininkavo Rėda Grigaliūnienė ir Laima Vismantienė.

Tačiau išpūdžių ir darbų kupina savaitė vien tuo nesibaigė. Los Andes universitete antropologiją dėstanti Yolanda de Jaramillo pakvietė mūsų menininkes pravesti sesiją, kurioje A. Tamošaitienės paskaitas ir Ald. Veselkienės rinktinių juostų demonstravimą stebėjo apie 200 studentų, vėliau užplūdusių parodą „Scandia“ galerijoje. Beje, universiteto audimo salėje mūsų

Tautodailės parodos atidarymo metu Caracas mieste, Venecueloje, Tama-nac viešbutyje. Iš k.: taut. dail. A. Veselkienė, modeliutoja E. Baronaitė ir dailininkė A. Tamošaitienė

menininkėms buvo progos stebėti, kaip audžiamos indėniškos juostos.

Ivykis vijo įvykį: tą patį vakarą skambėjo N. Linkevičiūtės ir Bern. Prapuolenio dainos jų atliekamam koncerte; rytojaus dieną — iškilmingos vaisės, kuriose dalyvavo daug lietuvių iš Medellino, Cali ir plačių apylinkių. Atsisveikinimo vakarienė buvo suruošta pas p. Stasiukynus. Teko sakyti "sudiev" visiems nuoširdiems globėjams ir šios išvykos iniciatorėms — Lietuvių moterų d-jai. Beje, p. L. Didžiulienės namuose dar buvo suorganizuoti "mini" audimo kursai, kuriuose Lietuvių moterų d-jos narės ir jų jaunimas mokėsi, kaip apmesti audinį, susipažino su kiliminiu audimu. Reikia stebėtis lietuvių moterų meile mūsų tautodailei, nes L. Didžiulienė nebuvo sunku net ir stakles susirasti bei audyklą įruošti. Nesunku suprasti, kiek malonumo ir entuziazmo visa tai teikė viešnioms!

* * *

Lapkričio 13 d. menininkės, abu solistai ir visi parodos eksponatai keliauvo Venecuelos link. Caracas mieste gyvena dalis plačios Mažeikų giminės, tad buvo malonu būti nuoširdžioj giminiškoj globoj. Po poros dienų čia įvyko solistų koncertas ir po to šokių. Pirmadienį p. Kukanauzai (J. Kukanauza yra Venecuelos LB Krašto valdybos pirmininkas) išsivežė į Valenciją. Ten tris dienas vykusiuose kiliminio ir juostų audimo kursuose lietuvių moterų, kurių daugelis jau nesuspranta lietuviškai, su entuziazmu mokėsi audimo pradžienų. Tačiau ir čia lietuvių gyvuoja: veikia net ir tautinių šokių grupė. Šie kursai buvo suorganizuoti J. Kukanauzos ir J. Zavadsko, Valencijos LB pirmininko, pastangomis ir vyko Kukanauzų namuose. Pagloboję svečius, Kukanauzai, beveždami atgal į Caracą, pakeityj dar aprodė Moro miestely esantį Didžiulių fabriką, kuris pagal pavardę — taip pat didžiulis. Jame svarbias pareigas eina inž. Linas Mažeika.

Grįžus į Caracą, savaitgalį LB pirmininko M. Kvedaro ir Venecuelos Lietuvių Jaunimo sąjungos pirmininko Aro Mažeikos pastangomis Tomanaco viešbuty po iškilmingų pietų atidaryta tautodailės paroda. Šį kartą vietoj manekėnų tautinius drabužius demonstravo trys lietuviai jaunuoliai — Birutė Ignatavičiūtė, Elena Baronaitė, ir Rimas de Rosales, Ald Veselkienė aiškinant kiekvienai Lietuvos sričiai būdingus tautinių drabužių raštus ir spalvas. Dail. Anast. Tamo-

Hotel Tamanaco paroda, iš k.: M. Kvedaras — Caracas LB pirm., dail. A. Tamošaitienė, B. Ignatavičiūtė, R. Rosalis, A. Veselkienė, D. Šulcaitė, E. Baronaitė

šaitienė aiškino apie kilimų audimą ir vėliau perskaitė dail. Ant. Tamošaičio paruoštą paskaitą apie lietuvių liaudies meną. Vertėja buvo Jūratė Statkutė-de Rosales. Buvo ir vėl parodytas filmas "Spirits of an Amber Past". Parodoj ir paskaitose dalyvavo daug venecueliečių moterų, stebėdamosios, kad rankomis austi audiniai gali būti tokie dekoratyvūs.

Dar vienas pasisvečiavimas Caracas mieste buvo įdomus ir naudingas mūsų menininkėms — tai apsilankymas žymaus Venecuelos dailininko

Oswaldo Vigos studijoje. Pačiam dailininkui tuo metu lankantis Paryžiuje, jo žmona, prancūzė, aprodė studiją ir savo ruožtu labai domėjosi lietuvių tautodaile.

Pagaliau lapkričio 20 d. mūsų meno ambasadorių ketvertas išskrido namų link. Baigėsi ši maloni, tačiau darbo ženkle praėjusi išvyka į P. Amerikos kraštus — Kolumbiją ir Venecuelą, suartinusi šiaurės ir Pietų Amerikos lietuvių bei supažindinusi vietinius su lietuvių liaudies menu.

*Linkime daug gražių,
margomis juostomis
austų dienų!*

*75-rius metus
sulaukusiam*

*dailininkui
ANTANUI
TAMOŠAIČIUI.*

*Lietuvos liaudies
meno mylėtojui!*

Visos "Moterietės"

A. Tamošaitis 1927 m.

DAIL. IRENOS MICKŪNIENĖS PARODA

NORA KULPAVIČIENĖ

Dailininkė Irena Mickūnienė yra gerai žinoma Kanados lietuvių visuomenei, o ypačiai torontiškams, kur ji surengė jau kelias savo kūrybos parodas. Gerai ji yra žinoma ir kita-
taučių visuomenei, nes įvairiose grupinėse ir individualinėse parodose dalyvauja jau nuo 1964 metų. Jų galima priskaityti iki 40, o tai jau reikšmingas įnašas meno pasauliui.

Gimusi Lietuvoje, Rokiškyje, jaunoji Irena Tamošiūnaitė lietuvių gimnaziją lankė Hanau, Vokietijoje, kur pradėjo domėtis ir menu. Gal tas pasukimas į meno pasaulį buvo paveldėtas ir iš šeimos. Dėdė Jonas Kelečius yra aktorius ir komercinės srities menininkas. Atvykusi į Kanadą 1949 metais, Irena visas savo jėgas skyrė meno pažinimui ir studijom.

Dailininkės Irenos Mickūnienės viena iš mėgiamiausių tematikų yra gamtovaizdžiai. Ji pateikia gamtovaizdį žiūrovui ne tokį, koks yra matomas, bet tokį, koks galėtų būti įsivaizduojamas mūsų fantazijoje. Kad suprastum meno kūrinį, reikia suprasti ir įsijausti į patį meno kūrėją, nes meno kūriniu yra išreiškiama menininko asmenybė. Gamtovaizdžio grožis nepriklauso vien tik nuo išlenktų horizon-

Dail. Irena Mickūnienė studijoje

Dail. Irena Brazdžionienė prie sukurto plakato "Draugo" romano premijos įteikimo proga

to linijų ar augmenijos detalių. Dailininkė savo gamtovaizdžiuose, tarytum atmosferine šiluma, užpildo visas tuštumas. Nesutramdomi šviesos efektai praskiskverbia per kalnų masyvus, uolų luitus, žemės sluoksnius, mirazuose ir miglose susijungdami į spinduliuojančią, harmoningą visumą. Ji savo kūriniu pateikia ne pilką rūpestį, bet šviesų džiaugsmą.

Dailininkė turi labai gilų pajutimą grožiui. Gal netiesiogiai, bet tam tikros įtakos turi ir aukštaitiška prigimtis, nes aukštaitai yra jausmo žmonės. Ji savo kūryba pateikia žiūrovui ne realybę, bet jausmą. Meno formos

turi savo ribas, bet jausmai ir fantazija yra nevaržomi.

Šiame nuostabiame technikos pažangos, oro užteršimo ir triukšmo pasaulyje žmogaus reikšmė kaip individo mažėja. Žmogus yra pakeičiamas mašina, net kūrybinis procesas, kaip muzikos komponavimas ir paveikslų tapymas, bandoma atlikti kompiuteriais. Todėl kiekviena surengta meno paroda yra lyg maža šventė, kuri praturtina mūsų jausmus ir praplečia mūsų akiratį.

(Parodos atidarymo proga Toronte Lietuvių Namuose. 1981 m. balandžio mėn. 24 d.)

Režisierė Dalila Mackialienė šį rudenį dalyvaus Liet. Dramos festivaly su J. Gliados veikalu "Čiurlionis". Los Angeles Dramos sambūris jau gyvuoja 25 metus, o D. Mackialienė jam vadovauja arti 20-ties metų. Jos režisuoti veikalai festivaliuose buvo pakartotinai premijuoti.

Prašom sumokėti
"MOTERS"
prenumeratą už 1981 metus.

Administratorė

• SVEIKATA

KAS ŽINOTINA APIE VAISTUS KIEKVIENAM

JONAS PRUNSKIS.
diplomuotas chemikas

Amerikoje kaip chemikas vadovau ir kontroliavau laboratorijoje vaistų gamybą dviejuose fabrikuose, kuriuose buvo išdirbami daugiausia poodiniai žmonių vaistai, todėl jaučiuosi gana pajėgus apie juos kalbėti.

Kaip pigiau nusipirkti vaistus. JAV-se, Kanadoje ir kitose didžiosiose valstybėse vaistai palyginus pigūs jau vien dėl to, kad juos gamina masiniai fabrikai. Tenka tik paduoti vaistininkui receptą, kuriame parašyti vaistai, ir tuoj bus gatavi. Jeigu receptus čia gamintų vaistininkai, tai vaistai būtų 5 kartus brangesni ir būtų didelis trūkumas vaistininkų, nes vieno recepto pagaminimui vaistinėje užimtų ne mažiau 30 minučių, o per 30 min. vaistininkas gatavais vaistais gali atleisti apie 15 žmonių. Be to, fabrikuose gaminant vaistus, mažiau padaroma klaidų, nes vaistus maišo dideliuose kiekiose ir visada dviese gerai paruošti asmenys. Jie veda ir pasirašo dienyne, kuriuos tikrina valdžios pareigūnai. Taipgi valdžiai yra lengviau kontroliuoti keliasdešimt fabrikų, negu keli tūkstančiai vaistininkų. Vaistai pigiau gaunami, jeigu jie parašyti ne recepto formoje. Visi narkotiniai, nuodingi vaistai, prie kurių priprasti galima, turi būti parašyti recepto formoje, nes čia jau toks įstatymas visame pasaulyje. Tačiau yra paprastų vaistų, kaip Ferio sulfat, nuo galvos ar pilvo skausmo, aspirinas ar kiti, kuriuos gydytojai parašo recepto formose, o jų gali gauti ir be recepto. Jeigu lengvai įskaitai gydytojo receptą, tai parašyk ant popieriaus vaisto pavadinimą ir, jeigu bus ne narkotiniai ir ne nuodingi, juos gausi žymiai pigiau negu su receptu. Be to, ieseitų žymiai pigiau, jeigu tu pirktum didesniais kiekiais vaistus. Pavyzdžiui, nuo širdies ir kitų chroniškų ligų tu turi gerti tuos pačius vaistus ilgai, o gal ir visą gyvenimą. Jeigu tu pirksi po 50 tablečių, tai mokėsi proporcingai žymiai daugiau negu pirkdamas po 200 tablė. Chroniškų ligų atvejais prašyk gydytojo,

kad tau parašytų vaistus didesniame kiekyje. Pirkdamas maistą didelėse krautuvėse paprastai mokėsi mažiau, negu pirkdamas mažose krautuvėse; tas pats ir su vaistais. Turi žinoti, kad nevisuomet ta kompanija išdirba vaistus, kas parašyta ant etiketės. Tose kompanijose, kuriose aš esu dirbęs, dažnai išdirbdavau vaistus kitoms kompanijoms ir jų etiketes lipdydavo, bet tas nieko nereiškia, nes valdžios kontrolė vistiek tikrina, o atsakomybė tenka tai kompanijai, kuri ant etiketės parašyta. Jeigu kuri kompanija išranda vaistus, tai juos ir užpatentuoja. Tokie vaistai paprastai yra brangūs. Patentas pasibaigia po 17 metų, ir tada gali tuos vaistus gaminti, kas tik nori, bet kitu vardu. Tokie vaistai, pagaminti kitu vardu, vad. GENERIC, kurie turi tą pačią vertę, bet yra žymiai pigesni. Pvz. terromycin patentui išsibaigus, dirbami tie patys ir vadin. Oxytetracyclin, bet beveik perpus pigesni. Todėl, jeigu nori pigiau pirkti, nuėjęs į vaistinę paprašyk, kad tau duotų tų pačių — GENERIC vaistų. Tu gausi tos pat vertės vaistus žymiai pigiau.

Vaistų laikymas. Visi biologiniai ir antibiotiniai vaistai (serumai, vaccinos, penicilinas, terromycinas ir kiti) reikia laikyti vėsiai — šaldytuve. Vandensilio peroksidą, sidabro, bromo preparatus laikyti tamsoje, nes saulė ar

šviesa gali pakeisti net jų cheminę sudėtį. Jeigu iš vaistinės parsineši su rudu buteliuku, tai ant lango vaistų nelaikyk, nes vaistai bijo šviesos. Bendrai, jeigu tau sunku susigaudyti, kokie vaistai bijo šviesos, tai visus vaistus laikyk vėsiai — šaldytuve, bet kad nesusaltų į ledą. Vaistines žoles ir jų nuoviras laikyk ne maišeliose, bet gerai uždarytose vekavimui stikluose, kitaip veikiantieji elementai išgaruos ir netures jokio veikimo.

Kada tabletės yra gerai padarytos?

Gera pagaminta tabletė turi greit išsileisti vandenį. Jeigu tabletė neišsileidžia greit, tai ji gali skrandy padeginti arba pereis visą virškinimo traktą. Geriau tabletes perkasti burnoje, tačiau jokia būdu neperkask kapsulius. Žaletino kapsules turi nuryti, nes kapsulėse vaistai ar tai dėl jų skonio, ar dėl efekto dantims turi būti nuryjami neperkandus.

Kada vaistus reikia priimti? Vaistus galima gerti prieš valgį ar po jo. Prieš valgį išgerti vaistai veikia greičiau ir gali jaudinti skrandžio gleivinę plėvelę. Pvz. išgerk degtinės stiklėlį ir jis veiks greičiau prieš valgį negu po jo. Tas pats ir su vaistais. Paprastai gydytojas nurodo, kada imti vaistus, arba yra parašyta ant įpakavimo. Jeigu gydytojas nenurodo, tai imk vaistus 30 min. po valgio.

Lietuviški pavadinimai

Skaitytojom pageidaujant pateikiame dažniau vartojamų vaisių ir prieskonių lietuviškus pavadinimus. Dalis pavadinimų yra sulietuvinti, kiti yra mažai žinomi (botaniški pavadinimai) ir retai naudojami.

Almond — migdolas
Allspice — kvapusis pipiras
Anise seed — anyžiaus sėkla
Apricot — abrikosas
Basil — bazilikas, saldžioji mėta
Bay Leaves — lauro lapeliai
Camomille — ramunėlė
Cardemon — kardamonas
Cellery Seed — saliero sėkla
Cellery — salieras
Cinnamon — cinamonas
Citric Acid — citrininė rūgštis
Chives — mažų svogūnėlių laiškai
Cloves — gvazdikėliai
Cream of Tartar — potašo kremas
Cumin, camino — kmynai
Caraway Seed — knyso sėkla
Cariander — petražolių sėkla
Dill Seed — krapų sėkla
Dill weed — krapai

Ginger — imbieras
Ginger-ale — imbierinis limonadas
Grapes — vynuogės
Grape-fruit — greipfrutas
Leek — poras
Mustard — garstyčios
Mint Flakes — mėtų lapeliai
Marjoram — mairūnas
Mace — muškato žiedas
Nutmeg — muškato riešutas
Olive Oil — alyvuogių aliejus
Olive — alyvuogė
Parsley — petražolė
Peach — persikas
Pepper — pipiras
Red or Green Pepper — žalieji ar raudonieji pipirai
Poppy seed — aguonų grūdėliai
Paprika — paprika, ankštiniai pipirai
Raisins — razinos
Rosemary Leaves — rozmarino lapeliai
Saffron — safranas, krokas
Sage Leaves — šalavijo lapai
Savory — dašis
Sesame Seed — sezamo sėklos
Tangerine — mandarinų rūšis
Thyme — čiobreliai
Truffle — valgomasis trumas

• Šeimininkų kampelis

Veda L. MURAUSKIENĖ

Ryžių pyragas

- 6 kiaušiniai,
- 1 puodukas rūgščios grietinės,
- 2 puodukai virtų ryžių,
- 2 puodukai pieno,
- 1 puodukas cukraus,
- 1½ štl. cinamono,
- 2 štl. sviesto.

Inde išplakti kiaušinius, kad putotų. Po to sudėti grietinę, ryžius, pieną, cukrų, cinamoną ir gerai išmaišyti. Stiklo — kepimo indą ištepti riebalais (9" x 13" x 2" didumo). Supilti masę ir kepti prie 350°F apie 30 minučių. Iškepus leisti truputį atvėsti. Atvėsus pjaustyti ketvirtinais, uždėti plaktos grietinės, apiberti kapotais riešutais, papuošti vyšniomis ir servuoti.

Morkų pyragas

- 2 puodukai tarkuotų morkų,
- 3 kiaušiniai,
- 1 puodukas cukraus,
- ¾ puoduko aliejaus,
- 1½ puoduko sijotų miltų,
- 1¼ štl. kepimo miltelių,
- 1¼ štl. kepimo sodos,
- 1½ štl. malto cinamono,
- ½ puoduko riešutų (walnuts),
- truputis druskos.

Įkaitinti orkaitę iki 300°F. Morkas sutarkuoti. Inde gerai išplakti kiaušinius, kad būtų citrinos spalvos. Pamažu plakant, sudėti cukrų. Supilti aliejų ir dar gerai paplakti. Išsijoti miltus, kepimo miltelius, sodą, cinamoną ir druską. Į miltus įmaišyti kapotus riešutus. Į išplaktą kiaušinių

masę pakaitomis dėti miltus ir tarkuotas morkas, pamaišant, kad gerai susijungtų. Naudoti kepimo formą su skylę viduryje, ištepti ją riebalais ir pabarstyti miltais. Supilti masę į formą ir lengvai trenktelėti kelis kart į stalo kraštą, kad išeitų susidarę oro burbuliukai. Kepti įkaitintoje orkaitėje apie 1 val.

Aptepimas

- 1 pakelis grietininio sūrio (cream cheese) 4 uncijos,
- 2 puodukai cukraus pudros,
- ¼ puoduko išleisto sviesto,
- 2 štl. vanilės,
- 1 štl. citrinos sunkos,
- 1 puodukas tarkuoto ir pakepinto "coconut".

Sūrį palaikyti kambario temperatūroje, apie porą valandų. Po to gerai ištrinti, pridėjus cukraus dar paplakti. Įpilti tirpintą sviestą, vanilę ir citrinos sunką. Plakti kol bus masė lengva tepimui, jeigu perskysta, palaikyti šaldytuve. Aptepus pyragą apiberti su "coconut".

Tanžerinių saldusis

- 1 puodukas pieno,
- ½ puoduko cukraus,
- 4 tanžerinos,
- 2 kiaušiniai,
- 5 štl. cukraus,
- truputis druskos,

Naudoti dvigubą virimo puodą (apatiniame karštas vanduo). Į viršutinį sudėti kiaušinio trynius ir lengvai išplakti. Maišant supilti pieną ir ½ puoduko cukraus. Masę pavirti, nuolatos pamaišant kol gausis grietinės pavidalas.

Palikti 4-6 skiltelės tanžerinių papuošimui. Likusias išdėti į negilų stiklo-kepimo indą. Žirkklėmis sukirpti labai siauromis driželėmis tanžerino žievele, apie ¼ puoduko. Sudėti jas į išvirtą masę. Šią masę išdėti ant paruoštų skiltelių ir padėti į šaldytuvą 3-5 valandom. Prieš duodant į stalą išplakti kiaušinio baltymus, pamažu suberiant cukrų ir druską. Plakti kol puta bus standi. Išdėti po šaukštą plakto baltymo ant atšaldytų vaisių ir padėti į orkaitę 5-8 minutėm prie 350°F (kol puta truputį paruduos). Duodant į stalą viršų papuošti paliktomis skiltelėmis.

Tanžerinių kompotas

- 1 pakelis šaldytų braškių, 15 uncijų
- ¼ puoduko Port-vyno,
- 4 tanžerinos,
- ¼ puoduko cukraus,
- 2 tanžerinių tarkuotos žievės.

Braškėms leisti ištirpti, (jeigu su sirupu viską naudoti), arba leisti skys-

čiui nuvarvėti. Tada užpilti vynu, užberti tarkuotas tanžerinos žieveles ir sudėti tanžerinių skilteles, cukrų ir maišyti kol cukrus ištirps. Uždengus laikyti kambario temperatūroje arba šaldytuve, kol bus duodama į stalą.

Aviečių šampanas

- 1 pakelis šaldytų aviečių, (nešaldytų 10 uncijų),
- ½ puoduko aviečių sirupo,
- 2 bonkos 750 ml šampano ar putojančio vyno (sparkling wine).

Leisti avietėm atšilti ir gerai jas nusunkti. Išrinkti apie 16 gražių aviečių papuošimui. Likusias avietes lengvai įmaišyti į sirupą ir palaikyti šaldytuve 24 valandas. Į šampano ar vyno stiklus sudėti po šaukštelį aviečių sirupo ir pripildyti stiklą šampanu, papuošti avietėm.

Ružavas bananų gėrimas

- 2 puodukai atšaldytos spanguolių- obuolių sunkos (cranberry-apple drink),
- 2 puodukai atšaldytos šviežiai spaustos apelsino sunkos,
- 1 prinokęs bananas,
- ledų kubai.

Viską sudėti į blenderį ir gerai sumaišyti. Tuoj pilti į aukštus stiklus papuošti apelsinų riekute, vyšnia ir servuoti.

Ananasų punšas

- ¾ puoduko cukraus,
- 1½ puoduko vandens,
- 1 didesnė cinamono lazdelė, sulaužyta,
- 12 gvazdikų,
- 48 uncijos ananasų sunkos,
- 1½ puoduko apelsino sunkos,
- ½ puoduko citrinos sunkos,
- 28 uncijos atšaldyto "gingerale",

Į virimo indą sudėti cukrų, vandenį, cinamoną ir gvazdikus. Leisti užvirti ir pamaišant palaikyti kol cukrus ištirps. Sumažinti kaitrą, uždengti ir leisti pavirti 10 minučių. atvėsinti ir perkošti. Supilti į servavimo indą, supilti sunkas. Prieš duodant įdėti ledų ir supilti "gingerale".

Porų ir kiaušinių mišrainė

- 4-5 porai,
- 3 kietai virti kiaušiniai,
- ½ pd. majonezo, atskiesto su 1 štl. verdančio vandens,
- paprikos miltelių,
- prancūziško salotų padažo (French dressing).

Porus labai gerai išplauti, perpjauti išilgai, surišti virvute, įdėti į verdantį, pasūdytą vandenį ir pavirinti apie 12 min. Nuimti virvutę, gerai nusunkti, sudėti į indą ir užpilti pran-

cūžišku padažu. Kiaušinius perpjausti; baltymus supjaustyti išilgai ir pabarstyti ant porų; trynius pertrinti per sietą. Majonezą užpilti ant baltymų ir porų. Ant viršaus užberti tarkuotą trynį ir pabarstyti paprikos milteliais.

Silkės-rolmopsų mišrainė

- 4 silkės-rolmopsai,
- 1 sv. naujų bulvių,
- 2 agurkėliai,
- 2 štl. kapotų krapų,
- 6 št. alyvuogių aliejaus, maišyto su
- 2 št. baltojo vyno actu,
- prieskonių.

Bulves nuplauti ir išvirti su lupenom. Karštas bulves nulupti, supjaustyti riekiem ir užpilti dalį aliejaus-acto padažu. Palikti, kad atšaltų. Rolmopsus supjaustyti mažais šmoteliais, agurkus supjaustyti riekelėm ir sumaišyti su bulvėm. Jei reikia galima pridėti daugiau padažo ir prieskonių. Sudėti į indą ir pabarstyti kapotais krapais.

Bulvių ir burokėlių mišrainė

- $\frac{1}{2}$ sv. naujų, mažų bulvių,
- 2 št. balto vyno,
- 1 burokėlis,
- 1 št. tarkuotos krieno šaknies,
- 3 št. majonezo,
- $\frac{1}{2}$ štl. cukraus,
- 1 pd. jogurto,
- druskos, pipirų, muštardos miltelių.

Bulves gerai nuplauti ir išvirti su lupenom. Nulupti karštas, pašlakstyti vynu ir atvėsinti. Burokėlių sutarkuoti, sumaišyti su majonezu ir krienu (krienus galima vartoti ir paruoštus-pirktinius). Prieskonius sumaišyti su jogurtu ir sudėti buroko-krieno mišinį. Gerai išmaišius, užpilti ant bulvių ir servuoti.

Dešrelių ir kumpio mišrainė

- 2 dešrelės (frankfurter),
- $\frac{1}{4}$ sv. virto kumpio,
- $\frac{1}{2}$ sv. pamidorų,
- 1 žalias pipiras,
- padažui sumaišyti:
- 1 št. baltojo vyno acto,
- 1 štl.pamidorų košės,
- 3 štl. aliejaus,
- druskos, pipirų, cukraus,
- kapotų petražolių.

Dešreles pašildyti verdančiame vandenyje ir kiek atvėsinus nulupti; supjaustyti storesnėm riekėm. Kumpį supjaustyti mažais gabalėliais. Pipirui išimti sėklas ir supjaustyti pailgom lazdelėm. Pamidorus įkišti į verdantį vandenį, nulupti odele, išimti sėklas ir supjaustyti mažais gabalėliais. Visą sudėjus į dubenį užpilti paruoštu padažu.

• Madų ir grožio pasaulis

Veda I. KAIRIENE

SAUGOKIME PLAUKUS

Visos tautos visais laikais gražius plaukus laikė žmogaus papuošalu. Senovėje daugelis tautų tikėjo paslaptinga plaukų galia, todėl ir savo dievus įsivaizduodavo tik su tankiomis ilgomis garbanomis. Garsusis senovės Graikijos gydytojas Hipokratas (470-377 m. pr. m. e.), antikinės medicinos pradininkas, savo darbuose didelį dėmesį skyrė odos ligų ir plaukų gydymui. Jo mokinyss Dioklas parašė 4 tomu veikalą apie odos, plaukų priežiūrą, gydymą, dažymą ir kai kurias kosmetikos priemones. Taip pat ir romėnai, nors tvirtino, kad plikė ne trūkumas, o išminties simbolis, vis dėlto buvo linkę išmintį derinti su gražiais plaukais. Visais laikais ir beveik visos tautos atskirais kultūros išsivystymo laikotarpiais vartojo įvairiausias priemones plaukų grožiui išsaugoti.

Plaukų folikulai formuojasi 2-5 nėštumo mėnesį. Gimus kūdikiui ir mažu išslinkus jo laikiniams plaukams, išauga nuolatiniai plaukai. Plaukas susideda iš suragėjusio plauko stiebelio ir odoje esančioje plauko šaknies, kuri baigiasi sustorėjimu, vadinamu svogūnėliu. Svogūnėlyje plauko ląstelės dauginasi ir pradeda augti. Plauko šaknis gauna maisto iš plauko spenelio, kuris iš apačios yra prisiglaudęs prie plauko svogūnėlio. Plauko spenelyje yra daug smulkių kraujagyslių, per kurias plaukas maitinasi ir auga.

Jei spenelis gerai išsivystęs ir gerai maitina plauką, šis auga vešlus, jei sunykęs — plaukas silpnėja ir žūva. Plauko šaknį supa plauko maišelis, vadinamasis folikulas. Į viršutinę folikulo dalį atsiveria viena ar kelios riebalinės liaukutės, kurių gaminami riebalai per folikulo žiotis pakliūva į odos paviršių ir patepa plaukus.

Plaukai į odos paviršių išeina įstrižai ir turi savo augimo kryptį. Prie plauko maišelio yra prisitvirtinęs raumenėlis ir nervų šakutės. Raumenėliui susitraukus, plaukas pasistoja. Taip būna, kai šalta, oda pašiurpsta, sakome pasidarė "žąsies oda", arba labai išsigandus plaukai gali piestu atsistoti. Plaukų spalva priklauso nuo pigmento kiekio ląstelėse ir nuo oro pūslių, esančių tarp ląstelių. Pagausėjus oro pūslelių, plaukai tampa bespalviai — žili. Plaukų žmonės turi nevienodai. Tamsūs plaukai yra storesni, bet jų ant galvos mažiau — apie 100 tūks. Šviesiaplaukiai turi apie 150 tūks. plaukų, bet jų plaukai plonesni. Storiausius plaukus turi rudaplaukiai, ir jų būna tik iki 80 tūkst. Plaukas yra lankstus ir tamprus. Tempiamas jis pailgėja, po to vėl susitraukia. Sausą plauką galima ištempti iki 20-30%, o sudrėkintą — iki 100%. Plaukas lengvai sugeria vandenį arba vandens garus, o riebiūs plaukai su laiko kvapiąsias medžiagas.

Plaukai yra labai neatsparūs cheminėms medžiagoms, ypač šarmams. 20% sodos tirpalas jau sužaloja plauko išorinį sluoksnį — žievelę. Stipresnės koncentracijos šarmai gali visai suardyti plauką. Šarmais paveikti plaukai nuo drėgmės keičia formą, sandarą, praranda elastingumą.

Galvos plaukuotumas priklauso nuo to, kokiaje fazėje yra plaukai. Augimo fazėje plaukas auga 3-5, o kartais net keliolika metų. Ramybės fazėje plauko svogūnėlis dėl įvairių priežasčių nuostoją gaminęs plauko ląsteles, ir plaukas kurį laiką neauga ar iškritęs nebeauga. Sustiprėjus plauko svogūnėliui, folikulai vėl gali pereiti į augimo fazę ir pradėti augti nauji, gražūs plaukai. Trečioji yra regresijos, arba apmirimo, fazė. Tuo laikotarpiu vėlgi dėl įvairių vidinių ir išorinių priežasčių sutrikus plauko mitybai, plaukų folikulai susiraukšlėja, svogūnėlis suragėja ir pradeda nykti. Paprastai 85-90% plaukų būna augimo fazėje, 9-15% — ramybės ir tik 1% — regresijos stadijoje. Galvos odoje vyksta nuolatinė fiziologinė plaukų kaita: seni plaukai liaujasi augę ir iškrinta (20-40 per parą), jų vietoje auga nauji. Plauko amžius svy-

Madinga vyro šukuosena 15 a.

ruoja nuo kelių mėnesių iki kelerių metų. Blakstienų ir antakių plaukai gyvuoja trumpiau ir auga lėčiau.

Moterų plaukai auga greičiau ir laiko ilgiau, negu vyrų. Manoma, kad moterų galvos poodinė ląsteliena labiau išsivysčiusi, geresnė plaukų mityba, todėl moterų plaukų amžius ilgesnis, jie gyvybingesni ir rečiau keičiasi. Nauja plaukų karta dažnai būna silpnesnė, trumpiau gyvuoja už iškritusius senuosius plaukus. Didelę reikšmę turi ir kai kurių vidaus sekrecijos liaukų veikla.

Plauko augimo greitis priklauso ne tik nuo lyties, odos sandaros savybių, bet ir nuo žmogaus amžiaus. Greičiausiai plaukai auga tarp 15-30 metų. Metams bėgant plaukai ima lėčiau augti, darosi silpnesni, plonesni, retesni, praranda lankstumą ir tamprumą. Sensant vis daugiau plaukų folikulų pereina į regresijos fazę, plaukai pamažu retėja, atsiranda plikės. Iš pradžių išplikusios odos paviršiuje dar matomos folikulų angelės, vėliau jos išnyksta, oda pasidaro lygi, blizganti. Šis reiškinys būdingas vyresnio amžiaus vyrams. Bet ne visi vyrai nuplinka. Kartais plaukai viršugalvyje tik išretėja, gali susidaryti dalinė plikė viršugalvyje ir ant kaktos gumburų.

Vyresnio amžiaus moterų plinka kitaip, nei vyrai. Jų plaukai išretėja vienodai, gal kiek labiau viršugalvyje, bet matomų plikių nebūna. Senatvinis plikimas — normalus fiziologinis procesas, viso organizmo senėjimo rezultatas. Gęsta kai kurių endokrininių liaukų veikla, vysta oda ir jos visi priedai, taigi ir galvos plaukai. Antakių, ausų landų ir neretai barzdos plaukai, priešingai, sustorėja, darosi tankesni. Dėl harmoninės disfunkcijos kai kurioms moterims ima želti barzda ir ūsai.

Plikti pradeda įvairiame amžiuje. Dabar dažnokai pasitaiko ankstyvas, arba jaunatvinis, vyrų plikimas,

kai plaukai nuolatos labai slenka, nauji neauga ir jau 24-30 metų vyrams ima šviesti plikės. Tokio plaukų slinkimo ir aktyvo plikimo priežastys labai įvairios ir jų labai daug.

Kai kurie autoriai teigia vyrus plinkant todėl, kad jų galvos raumenys išsivystę labiau nei moterų. Kiti ankstyvą vyrų plikimą sieja su galvos sausgyslinio apdangalo — aponeurozės sustorėjimu. Iki 15 metų vyrų ir moterų aponeurozė vystosi vienodai. Nuo 17-18 metų, veikiant kai kuriems hormonams, vyrų aponeurozė sustorėja ir kartais suauga su oda. Tada užspaudžiamos smulkios poodinės kraujagyslės, plaukų šaknys blogiau aprūpinamos mitybinėmis medžiagomis, ir plauko svogūnėlis sunyksta.

Didelę reikšmę plaukų slinkimui ir plikių atsiradimui turi vidaus sekrecijos liaukų sutrikimai. Esant skydliaukės hiperfunkcijai, plaukai labai slenka ir net žyla anksti. Kai skydliaukės veikla nepakankama, plaukai sausėja, plonėja, darosi trapūs, blogai auga. Kai sutrinka lytinių liaukų veikla, vyrams neauga barzda. Vaikai, moterų ir eunuchai nuplinka, bet tai menka paguoda nuplikusiems vyrams. Hormoninių sutrikimų priežastys įvairios, neretos ir neurovegetacinės. Tai įvairūs sunkūs nerviniai sukrėtimai, psichinės traumos, dažnos neigiamos emocijos, įtemptas, intensyvus protinis darbas, nepakankamas poilsis, neracionali mityba, žalingi įpročiai, bendras organizmo išsekimas po ilgų ligų, ypač infekcinių, kartais net po sunkaus gripo.

Kai kurie dermatologai mano, kad plikės atsiranda dėl poodžio kraujagyslių spazmų, sutrikus simpatinei nervų sistemai. Daugelis kaltina lėtinės infekcijos židinius burnos ertmėje ir nosiaryklėje. Aprašoma atvejų, kai, pašalinus skaudamą danties cistą, nustodavę slinkti plaukai, esantys toje pačioje „geografinėje platumoje“. Ankstyvas vyrų plikimas gali būti susijęs su paveldėtomis kai kuriomis odos sandaros savybėmis. Kartais būna ūmių židinių lizdinių plaukų išslinkimų. Lizdinių plikių gali atsirasti ir galvoje, ir barzdoje. Staiga išslinkus plaukams didesniais ar mažesniais židinėliais, liga dar kurį laiką progresuoja, po kurio laiko stabilizuojasi ir plaukai pamažu atauga. Tačiau gali, nors tai retai pasitaiko, ligai progresuojant, nuplikti visa galva. Neretai kartu iškrinta antakių, vokų, barzdos, pažastų bei lytinių organų plaukai. Tai jau sunki liga, kurią ir gydyti labai nelengva. Ataukę plaukai gali vėl iškristi ir visai nebeataugti.

Staigiai išslinkti plaukai gali nuo įvairių stresų, nuo kai kurių vaistų, apsiuodijus cheminėmis medžiagomis ar maistu, pavyzdžiui, grybais.

Patologiškai slinkti plaukai gali dėl įvairių ir viso organizmo, ir odos bei pačių plaukų ligų, pavyzdžiui, grybelinių. Tačiau dažniausia galvos odos liga — seborėja. Ja susergama sumažėjus ar padidėjus riebalinių liaukų veiklai. To priežastis gali būti kai kurių vidaus organų arba sistemų veiklos sutrikimai, taip pat netinkama galvos odos ir plaukų priežiūra. Ši liga labai paplitusi, dažniau ją serga jauni žmonės. Iš pradžių galvos odoje atsiranda sausų arba riebių pleiskanų. Plaukai kurį laiką lieka nepakitę, iškritę vėl atauga, bet ilgainiui, nesigydant ir ilgai progresuojant, vyrams ant viršugalvio ir kaktos gumburų atsiranda plikės, moterims plaukai išretėja.

Ar įmanoma atsiauginti išslinkusius plaukus? Kai kada išslinkusius plaukus galima atsiauginti. Pirmiausia reikia nustatyti plaukų slinkimo priežastį ir ją gydyti. Jeigu plaukai slenka ir pradeda atsirasti ankstyvosios plikės sutrikus riebalinių ir prakaito liaukų veiklai, gydymo priemonių yra daug. Kuo anksčiau pradedamas gydymas, tuo geresni rezultatai. Pradėjus labiau slinkti plaukams, reikia naudoti organizmą stiprinančius vaistus — vitaminus ir pan. Tačiau, kaip ir kiekvieną ligą, gydyti galima tik pagal specialisto nurodymus. Saviveikla paprastai tik pakenkia. Greta organizmo bendro stiprinimo, gydoma ir galvos oda. Tas gydymas labai įvairus — tai visokie tirpalai, tepalai, kurie reguliuoja riebalinių liaukų veiklą, dirgina galvos odą, kad priplūstų daugiau kraujo ir geriau būtų maitinami plauko spenelis ir folikulas. Kai kada skiriamas hormoninis gydymas, fizioterapinės procedūros. Visais atvejais labai padeda galvos odos masažas. Dabar kosmetologinėse gydyklose galvos oda sėkmingai masažuojama skystu azofu.

Stebuklingo vaisto, kuriuo patepus plikę ataugtų plaukai, iki šiol nėra. Išslinkusių plaukų atauginimo būdų yra daug, bet gydymas turi būti kompleksinis, ir vietinis, ir bendras, šalinant ligos priežastį. Neretai, norint gauti gerų gydymo rezultatų, reikia turėti daug kantrybės, atlikti visas paskirtas procedūras, sutvarkyti savo dieninį darbo ir poilsio režimą, laikytis racionalios mitybos, atsikvoti žalingų įpročių ir svarbiausia prižiūrėti plaukus, nes ankstyvo nuplikimo profilaktika — tai pirmiausia tinkama galvos odos ir plaukų priežiūra.

Plikės gydymas ir chirurgiškai. Plaukai persodinami sėkmingai, jei donoriai to paties asmens išlikę plaukai yra sveiki ir stiprūs. Plaukų persodinimo metodika gana įvairi.

Norint nenuplikti, svarbiausia teisingai prižiūrėti galvos odą — pirmiausia plaukus laikyti švariai ir saugoti nuo įvairių kenksmingų veiksnių: ilgo saulės kepinimo ir šalčio. Taigi reikia galvą dengti ilgai būnant kaitrioje saulėje ir šaltame, drėgname, vėjotame ore. Plaukams kenkia ir visokie chemikalai, pavyzdžiui, vandenilio peroksidas ar kiti cheminiai dažai. Kai kada plaukams kenkia ir ilgalaikis garbanojimas, plaukų vėlimas, lakas, ypač vasara.

Sakoma, kad mada reikalauja aukų. Iš tikrųjų, tas laikotarpis, kai mada siūlė dėvėti perukus, šinjonus, daugumai moterų suteikė daug rūpesčių — dabar reikia atgaivinti nutriušius plaukus, o kartais tai nelengva. Vyrams ilgų plaukų mada taip pat palieka savo pėdsakus. Siekiant laikino efekto — kad ilgi plaukai būtų gražūs, purūs, blizgantys, jie plaunami kas 2-3 dienos netinkančiu galvos odai skystu muilu ir šampūnu. O dažnai plauti plaukus nėra sveika.

Plaukus galima plauti tualetiniu muilu ar šampūnu. Nors šampūnai ir labai mėgstami, juos reikėtų vartoti rečiau, nes per ilgesnį laiką jie perdiriošina galvos odą ir gali sutrikdyti riebalinių liaukų veiklą. Iš tualetinių muilų tinkamiausias yra vaikų muilas bei kiti švelnūs, riebiūs, mažiau šarmų turintys muilai. Iš šampūnų geriau vartoti skirtą sausai galvos odai. Normalaus riebumo plaukus galima plauti kas 7-10 dienų, sausus trapius plaukus — kas 10-14 dienų, riebius — ne dažniau kaip kartą per savaitę ir geriau nevartoti šampūnų riebiai odai. Vanduo neturi būti labai karštas. Išplovus plaukus muilu ar šampūnu, patariama juos perskalauti actu, citrinos rūgštimi ar citrinos sultimis paminkštintu vandeniu, nes, kaip minėjome, plaukai jautrūs šarmams.

Naudojant šampūnus riebiai odai ir dažnai plaunant plaukus, galvos oda darosi sausa, liaukutės išskiria daugiau riebalų ir plaukai greičiau susiriebaloja. Tokiais atvejais patartini vadinamieji nešarminiai plovimai. Ypač sveika plaukus plauti garstyčiomis (2-3 valgomieji šaukštai sausų garstyčių gerai išmaišomi su truputį vandens, paskui atskiedžiami 2 l vandens), dilgėlių nuoviru (pavasari ir vasarą naudojamos šviežios dilgėlės, užplikintos 1-2 l vandens). Galvos plovimui tinka daugelis vaistažolių, pa-

vyzdžiui, baliniai ajerai, varnalėšų šaknys, ramunėlių žiedai, dirviniai asiūkliai, apynių spurgos ir kt. Tinkamai parinktos žolės stiprina plaukų šaknis, neperdiriošina odos ir nepažeidžia riebalinių liaukų.

Norint palaikyti normalaus riebumo, sveikus plaukus, vakare reikia gerai išsukuoti galvą, galima pamasazuoti odą šiurkščiu (bet ne aštriu!) šepečiu. Sukuojant pašalinami nešvarumai ir dulės, pagerėja kraujo apytaka, plaukai sustiprėja. Netinka metalinės šukos, nes jos sužeidžia išorinį sluoksnį — plaukai gali pradėti pleišėti, lūžinėti ir atrodo, kad jie nustoja augę.

Gyd. E. Maksimavičienė
(iš "Mokslo ir gyvenimas")

GARBĖS PRENUMERATOS:

Agurkienė J., Omaha, Nebr., Augaitienė Z., Delhi, Ont., Astravienė N., Calgary, Alta., Aukštakalnicienė V., Boston, Mass., Bajalienė D., Newcastle, Australia, Balčiūnienė A., Winnipeg, Man., Baltuonienė J., La Salle, Que., Banėnienė B., Philadelphia, Pa., Barmienė V., Los Angeles, Calif., Bilaišienė D., Chicago, Ill., Bikičevičienė K., Chicago, Ill., Bilevičienė E., Hamilton, Ont., Bradley A., Huntington Beach, Calif., Brazdžionienė I., Los Angeles, Calif., Bražienė D., Mississauga, Ont., Brenčiuvienė Z., Chicago, Ill., Bričkienė A., Chicago, Ill., Briedienė B., Chicago, Ill., Bukšniene A., Omaha, Nebr., Bumblienė S., Preston, Australia, Bumbulienė M., Toronto, Ont., Bužinskienė B., Chicago, Ill., Čechanavičienė S., Chicago, Ill., Čegienė V., Dundas, Ont., Čekienė R., Ann Arbor, Mich., Čerskienė O., Chicago, Ill., Čiuprinskienė A., Vienna, Ont., Daciene A., Horwood, Mass., Dailydienė V., Mississauga, Ont., Dainienė O., Chicago, Ill., Dainienė J., Dollard des Ormeaux, Que., Danaitienė B., Weston, Ont., Didžiulienė S., Cicero, Ill., Dietrich E., Elizabeth, N.J., Diminskienė E., Chicago, Ill., Dobravolskienė V., Chicago, Ill., Dūdienė J., Collingwood, Ont., Dulskienė A., Cocoa Beach, Fla., Dunderienė V., Islington, Ont., Duobienė R., Warren, Mich. (2 m.), Eidukonienė A., Tucson, Ariz., Galeckienė E., Eden, Ont., Garbauskienė K., Great Neck, N.Y., Gaudišienė J., Chicago, Ill., Gaurienė A., Shawbridge, Que., Girėnienė E., Islington, Ont., Giriūnienė V., Montreal, Que., Girsienė R., Toronto, Ont., Gradinskienė O., Chicago, Ill., Gražulienė T., Toronto, Ont., Grigelienė A., Montreal, Que., Grizienė A., Waukegan, Ill., Gylienė A., Olympia, Wash., Heningienė P., Detroit, Mich., Jančiukienė B., Winnipeg, Man., Janukaitienė V., Detroit, Mich., Janulaitienė A., Rancho P. V., Calif., Jasaitienė B., Chicago, Ill., Jauncikienė K., Otterville, Ont., Jautokaitė S., Chicago, Ill., Jelionienė S., Darien, Ill., Jokubonienė S., Chicago, Ill., Jonėlienė L., Stayner, Ont., Jonušienė E., Omaha, Nebr., Jonynienė A., Detroit, Mich., Juodėnienė B., Cleveland, Ohio, Juozaitienė J., Hamilton, Ont., Juozai-

tienė M., Wasaga Beach, Ont., Jurėnienė E., Eden, Ont., Jursėnaitė E., Chicago, Ill., Jusienė O., Worcester, Mass., Juzėnienė E., Oakville, Ont., Kačinskienė E., St. Petersburg, Fla., Kalesinskienė H., Enfield, Conn., Kaminskienė K., Toronto, Ontario, Kardokienė P., Baltimore, Md., Karkienė M., Toronto, Ont., Kasauskienė E., Pasadena, Fla., Kavaliauskienė T., Redford, Mich., Kašinskienė N., W. Henrietta, N.Y., Kerelienė M., Chicago, Ill., Keršienė D., Toronto, Ont., Kikilaitė L., Kenosha, Wisc., Kazlauskienė S., Chicago, Ill., Kižienė A., Chicago Ill., Klivečienė M., Woodhaven, N.Y., Kolakauskienė G., Hamilton, Conn., Koppienė L., Woodhaven, N.Y., Kowbell S., Harrow, Ont., Kriaučiūnienė M., Putnam, Conn., Kriaučiūnienė L., Stoney Creek, Ont. (2 m.), Kučinskienė J., Miami Beach, Fla., Kriščionkaitienė L., W. Hartford, Conn., Kšivickienė A., Dundas, Ont., Kudžmienė G., Montreal, Que., Kundrotienė V., Pigeon, Mich., Kušlikienė M., Grand Rapids, Mich., Kuzmienė P., London, Ont. (2 m.), Laanson N., Barrie, Ont., Laurent A., Lemont, Ill. (2 m.), Lenkauskienė M., Pepper Pike, Ohio, Liaugaudienė E., Parsippany, N.J., Liaudanskienė B., Detroit, Mich., Liaukienė L., Chicago, Ill., Linkevičienė Z., Oakville, Ont., Macienė A., Downers Grove, Ill., Mačiukienė A., Caledonia, Ont., Mack R., Orange, N.J., Mackiewicz M., Pompano Beach, Fla., Mackonienė S., Chicago, Ill., Majauskienė S., Toronto, Ont., Manglicienė D., Toronto, Ont., Mantvilienė G., La Salle, Que., Martišauskienė O., Brockton, Mass., Masaitienė B., La Mirada, Calif., Maskoliūnienė M., Santa Monica, Calif., Matulionienė O., Plattsburg, N.Y., Motušienė B., Cicero, Ill., Mažulaitienė E., Hamilton, Ont., Medelienė A., Oshawa, Ont., Mikonienė M., Richmond Hts., Ohio, Merkienė J., Chicago, Ill., Miliauskienė S., Chicago, Ill., Morkūnienė I., Toronto, Ont., Morkūnienė B., Chicago, Ill., Musteikienė A., Rochester, N.Y., Naikauskienė D., Windsor, Ont., Nemickienė E., Highland, Md., Navickienė N., Gulfport, Fla., Norvaišienė L., Feasterville, Pa., Okunienė J., Flushing, N.Y., Pajarskienė O., Hamilton, Ont., Pakalkienė P., Beverly Shores, Ind., Paketūrienė J., West Lorne, Ont., Palionienė G., Madison, Wisc., Paliulionienė E., Cicero, Ill., Paškovičienė D., Toronto, Ont., Patamsienė S., Norristown, Pa., Petraitienė S., Toronto, Ont., Petraitienė A., Richmond Hill, N.Y., Petrikonienė E., Woodbine, Iowa, Pilipavičienė A., Juno Beach, Fla., Platerienė L., Bethesda, Md., Pleskienė V., St. Petersburg, Fla., Pocienė A., Newark, N.J., Kun. Pragulbinckas J., Elizabeth, N.J., Prankienė P., Chicago, Ill., Puleikienė A., Lemont, Ill., Radziviaienė A., Richmond Hill, N.Y., Rasišienė J., Chicago, Ill. (2 m.), Rasišienė I., Cambridge, Mass., Rastapavičienė T., Dutton, Ont., Rasutienė A., Chicago, Ill., Raulinaitienė V., Santa Monica, Calif., Razmiene E., Joliet, Ill., Repšienė E., Chicago, Ill., Rimkienė M., Vittoria, Ont., Rudokienė B., Tillsonburg, Ont., Roberts M., Los Angeles, Calif., Rudienė M., Blue Island, Ill., Rugienie-

nė E., Tillsonburg, Ont., Rimkūnienė I., N. Buffalo, Mich., Ruibienė O., Chicago, Ill., Rutėnienė V., Hyannis, Mass., Rutkauskienė A., Winnipeg, Man., Sakalienė Z., Hamilton, Ont. (2 m.), Sakavičienė E., Hamilton, Ont., Šaltienė A., Phelpsston, Ont., Šaltmīrienė D. Toronto, Ont., Saplienė P., Toronto, Ont., Šapočkinienė J., Toronto, Ont., Sidlauskaitė A. E., Carp, Ont., Sidrienė R., Streator, Ill., Simkienė M., Surfside, Fla. (2 m.), Simonaitienė B., Detroit, Mich., Šimukėnaitė B., Grand Rapids, Mich., Šklerienė V., Hot Springs, Ark., Skripkutė L., Hamilton, Ont., Šlekienė K., Toronto, Ont., Šleženė A., Flossmoor, Ill., Smilgienė K., E. Chicago, Ind., Snarskienė D., Worcester, Mass., Sniečkuvienė K., Cleveland, Ohio, Stančikienė Z., Wasaga Beach, Ont., Stankaitienė B., Toronto, Ont., Stankūnienė M., Chicago, Ill., Stark B., Santa Monica, Calif., Staškevičienė I., Bronx, N.Y., Staškevičienė O., Port Colborne, Ont., Kun. J. Staškus, Mississauga, Ont., Staugaitienė Z., St. Catharines, Ont., Stoškienė M., Chicago, Ill., Stropienė A., Chicago, Ill., Stulginskienė L., Toronto, Ont., Sudikienė A., Toronto, Ont., Sungailienė A., Toronto, Ont., Surdokienė S., Baltimore, Md., Sutkuvienė A., Homewood, Ill., Svetulevičienė O., Keswick, Ont., Švelnienė D., Ansonia, Conn., Švilpienė O., London, Ont., Svotelienė J. V., College Park, Md., Svotelienė M., Baltimore Md., Tamašauskienė S., Waukegan, Ill., Tauterienė S., St. Catharines, Ont., Tautkuvienė E., Philadelphia, Pa., Tribinevičienė A., Orillia, Ont., Trumpauskienė M., Grand Rapids, Mich., Yčas J., Toronto, Ont., Vadopalienė B., Westchester, Ill., Vaičiaitienė B., So. Boston, Mass., Vaičiūrgienė V., Dorchester, Mass., Vainauskienė Z., Hamilton, Ont., Vaitiekūnienė B., Toronto, Ont., Vaitiekūnienė D., Hamilton, Ont., Vaitonienė A., Weston, Ont., Valadkienė A., Toronto, Ont., Vilitienė E., Santa Monica, Calif., Vinclovienė I., Mayfield, Ohio, Vindasiene E., Delhi, Ont., Vitkienė D., Palos Hts., Ill., Vitkuvienė A., W. Hartford, Conn., Žadeikienė V., Chicago, Ill., Žaldokienė A., Calgary, Alta., Zander S., Delhi, Ont., Žebertavičienė T., Treasure Isles, Fla., Žemaitienė M., Derby, Anglija, Žemaitienė I., Islington, Ont., Žemaitienė G., Hamilton, Ont., Žilionienė A., Cleveland, Ohio, Žilvytienė A., Mount Hope, Ont., Zubrickienė E., Nargate, Fla., Zubrickienė M., Weston, Ont., Žukienė A., Great Neck, N.Y., Žvirždienė Z., Olympia, Wash.

ŽURNALUI AUKOJO:

\$200.00 — K. L. K. Moterų Draugija, Delhi, Ont.; \$25.00 — Jonusienė E., Omaha, Nebr., Msjr. J. Kučingis, Los Angeles, Calif., Tamošaitienė A., Kingston, Ont.; \$20.00 — Butkuvienė P., London, Ont., Moterų Birutės Dja, Los Angeles, Calif., Sidrienė G., Streator, Ill.; \$18.00 — Naikauskienė D., Windsor, Ont.; \$17.00 — Bizauskienė P., Atlanta, Georgia; \$15.00 — Mitkienė D., Los Angeles, Calif.; \$13.00 — Gylienė A., Olympia, Wash.; \$8.00 — Bilevičienė E., Hamilton, Ont., Bužinskienė B., Chicago, Ill., Dietrich E., Elizabeth, N.J., Diminskienė

E., Chicago, Ill., Dunderienė V., Islington, Ont., Juozaitienė M., Wasaga Beach, Ont., Kazakevičienė V., Los Angeles, Calif., Koppienė L., Woodhaven, N.Y., Liaudanskienė B., Detroit, Mich., Petrikonienė E., Woodbine, Iowa, Rev. J. Pragubickas, Elizabeth, N.J., Prankienė P., Chicago, Ill., Stankūnienė M., Chicago, Ill., Sudikienė A., Toronto, Ont.; \$6.00 — Adamonienė P., Omaha, Nebr., Laurent A., Lemont, Ill.; \$5.00 — Bumblienė S., Preston, Australia, Kalvaitienė S., Ormond Beach, Fla., Virškus K., West Palm Beach, Fla.; \$4.00 — Keresevičienė E., Chicago, Ill., Adomaitienė O., Canandaigua, N.Y., Blums G., N. Wilmington, Pa., Cibienė E., Great Neck, N.Y., Dičiūnienė K., Woodville, Australia, Grušienė M., Ogoura, Cal., Janciauskiene A., Geelong, Australia, Karaitienė V., Union Pier, Mich., Kličienė V., Montreal, Que., Kudukienė O., London, Ont., Mikulienė A., West Chester, Ill., Petrenienė G., Sudbury, Ont., Radvilienė E., Cicero, Ill., Rimkienė M., Vittoria, Ont., Senkuvienė A., Stillwater, N.M., Suvaizdienė K., Cicero, Ill.; \$3.00 — Baltuonienė J., La Salle, Que., Jančiukienė B., Winnipeg, Man., Jonynienė A., Detroit, Mich., Juozaitienė J., Hamilton, Ont., Kazlauskienė S., Chicago, Ill., Mikonienė M., Richmond Hts., Ohio, Paketūrienė J., West Lorne, Ont., Pleskienė V., St. Petersburg, Fla., Pocienė A., Newark, N.J., Radzivanienė A., Richmond Hill, N.Y., Roberts M., Los Angeles, Calif., Saka- vičienė E., Hamilton, Ont., Sidlauskaitė A. E., Carp, Ont., Šimukėnaitė B., Grand Rapids, Mich., Stankaitienė B., Toronto, Ont., Stark B., Santa Monica, Calif., Vadopalienė B., Worcester, Ill., Vaitiekūnienė D., Hamilton, Ont., Vilutienė E., Santa Monica, Calif., Žemaitienė M., Derby, Anglija, Žemaitienė I., Islington, Ont., Žvirždienė Z., Olympia, Wash.; \$2.00 — Augustine R., Tillsonburg, Ont., Balčiūnienė G., Toronto, Ont., Barkauskienė P., Chicago, Ill., Bieliūnaitė O., La Salle, Que., Barskėtienė E., Chicago, Ill., Blinstrubienė E., Chicago, Ill., Čepukienė B., Pickering, Ont., Čepienė E., Weston, Čiunkienė B., Warren, Mich., Dainora A., St. Catharines, Ont., Damsienė V., E. Chicago, Ind., Dapsienė E., Omaha, Nebr., Deksnienė A., Hamilton, Ont., Dragunevičienė A., Hartford, Conn., Elsbergienė A., Brigantine, N.J., Gailiūšienė L., Philadelphia, Pa., Gataveckienė O., Toronto, Ont., Genčiuvienė M., Toronto, Ont., Garbauskienė A., Old Bethpage, N.Y., Gleveckienė T., Chicago, Ill., Hoffman L., Chicago, Ill., Ignaitienė I., Weston, Ont., Indreikienė K., Chicago, Ill., Januškiene A., Milton, Ont., Jaskuvienė E., Weston, Ont., Javienė S., Islington, Ont., Juciūtė E., So. Boston, Mass., Juknevičienė J., Chicago, Ill., Juodvalkienė H., Oshawa, Ont., Juzukonienė E., Toronto, Ont., Kairienė L., Chicago, Ill., Kalendrienė V., Toronto, Ont., Kalnietienė J., Baltimore, Md., Karečkienė M., Jamaica, N.Y., Karklienė J., Chicago, Ill., Kasakaitienė B., Chicago, Ill., Katelienė A., Chicago, Ill., Katelienė A., Toronto, Ont., Kazlauskienė S., Toronto, Ont., Kliorienė J., E.

Euclid, Ohio., Kondratienė E., Quaker Hill, Conn., Kuzavinienė V., Los Angeles, Calif., Laniauskienė S., Euclid, Ohio, Lazdinienė K., Euclid, Ohio, Lediene A., Weston, Ont., Leskauskienė G., Stone Park, Ill., Mackuvienė M., Cicero, Ill., Makiejienė N., Crown Point, Ind., Maleta A., Chicago, Ill., Marijošienė K., W. Hartford, Conn., Mašalienė A., Weston, Ont., Mečkauskienė D., Lansing, Ill., Meškauskienė E., Sioux City, Iowa, Meškauskienė E., Chicago, Ill., Mažeikienė N., Delhi, Ont., Michelevičienė O., Chicago, Ill., Milienė D., Baltimore, Md., Nelsienė E., Fullerton, Calif., Noreikienė M., Woodhaven, N.Y., Norkevičienė A., Worcester, Mass., Norkienė S., Denver Colo., Norkienė M., Toronto, Ont., Novickienė O., Chicago, Ill., Offrossimow S., Brooklyn, Mass., Oksienė I., Los Angeles, Calif., Olšauskienė E., Berwyn, Ill., Pabilionienė I., Omaha, Nebr., Paukštienė J., Chicago, Ill., Perkauskienė B., Hamilton, Ont., Petraitienė A., Cleveland, Ohio, Patrašiūnienė O., London, Ont., Pikūnienė R., Detroit, Mich., Pliskaitienė P., Newark, N.J., Pralėikienė E., Little Falls, N.J., Punkrienė I., Mississauga, Ont., Purulienė E., St. Petersburg, Fla., Pusdešrienė M., Hamilton, Ont., Pūronienė O., Park Ridge, Ill., Regina D., Islington, Ont., Renkauskienė T., Toronto, Ont., Rugienienė L., Warren, Mich., Rupinskienė S., Western Springs, Ill., Salčius A., Great Neck, N.Y., Saulienė M., Chicago, Ill., Seputienė S., Surfside, Fla., Shumway A., Worcester, Mass., Šileikienė V., Woodhaven, N.Y., Simkienė A., Scarborough, Ont., Sirusienė E., Flemington, N.J., Skladaitienė E., Philadelphia, Pa., Skripkienė J., Kearny, N.J., Skruodienė P., Cicero, Ill., Šlapelienė K., Euclid, Ohio, Skaby G., Powers Lake, Wisc., Smailienė A., Toronto, Ont., Slepavičienė M., Centerville, Mass., Smaizienė J., St. Petersburg, Fla., Sniečkuvienė K., Cleveland, Ohio, Sriubiskienė J., Islington, Ont., Staškūnienė J., Yonkers, N.Y., Stančienė G., Mount Vernon, N.Y., Stirbienė J., Philadelphia, Pa., Sturonienė M., Los Angeles, Calif., Sumaitienė O., Los Angeles, Calif., Sungailienė A., Toronto, Ont., Sušinskienė I., Cleveland, Ohio, Sviežikienė E., Val Caron, Ont., Terra Motel, Weatherfield, Conn., Tėvai Jėzuitai, Montreal, Que., Timmerman T., Winnipeg, Man. Toliūšienė O., Chicago, Ill., Trečiokienė A., Santa Monica, Calif., Tucker V., Clearwater, Fla., Tumosiene S., Toronto, Ont., Ugenienė M., St. Petersburg Fla., Ūselienė R., Ridgewood, N.Y., Vadauskienė I., Toronto, Ont., Vaitkūnienė E., St. Paul, Alta., Valcerienė S., Chicago, Ill., Vaškienė S., St. Petersburg, Fla., Veisienė E., Chicago, Ill., Velbasienė A., St. Petersburg, Fla., Vingelienė A., Jeanette, Pa., Wishnewsy Z., Malvern, Ohio, Zalagėnienė J., Chicago, Ill., Zeikienė B., Chicago, Ill., Žemaitienė E., Cleveland, Ohio, Žemaitienė T., Los Angeles, Calif., Žigaitienė M., St. Petersburg, Fla., Žilinskienė O., Chicago, Ill.; \$1.00 — Gradiniskienė O., Chicago, Ill., Murauskienė T., Hamilton, Ont., Simonaitienė B., Detroit, Mich., Vasiene O., Parma, Ohio.